

RADA

NARODOWA

DWUTYGODNIK

Rok IV

Warszawa, 1 kwietnia 1947

OMo2

Nr 7

TREŚĆ:

Rola rad w akcji siewnej
 Rady narodowe a mała konstytucja — *I. Klajnerman*
 Komisje kwalifikacyjne — *P. Segalewicz*
 Naczelne zadania rad narodowych — *E. Jaroń*
 Obowiązkowe zadania i czynności gminy — *A. Nitribitt*
 Ku uwadze gminnych komisji kontroli — *R. Cz.*

Trzy drogi do jednego celu — *A. Spadowska*
 Wiosenne troski WRN Poznań — *A. Dębek*
 Z całej Polski
 Głosy czytelników
 Nowe wydawnictwa
 Porady prawne
 Dział urzędowy

Rola rad w akcji siewnej

Tegoroczna akcja siewna obejmuje przede wszystkim ziemie odzyskane, rozciąga się jednak również na gospodarstwa zniszczone w województwach centralnych. Obszar gospodarstw indywidualnych objętych planem siewu uchwalony przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów obejmuje 1.600.000 ha. Ponieważ wiosną ubiegłego roku dostarczono materiału siewnego dla 1.300.000 ha, pozostało jeszcze do obdzielenia 300.000 ha. Potrzeba na to ok. 62.000 ton zbóż i innych kultur rolnych oraz ok. 100.000 ton sadzeniaków ziemniaczanych.

Materiał siewny, który zostaje rzucony do akcji pochodzi z dwóch źródeł: a) z zagranicy, b) z kraju. Kupiliśmy już 20.000 ton ziarna w Danii, 1.000 ton owsa i jęczmienia w Szwecji, UNRRA zawiadomiła, że dostarczy 4.700 ton pszenicy jarej i jęczmienia, toczą się dalsze pertraktacje handlowe w tej sprawie. Materiał siewny krajowy pochodzi z zapasów, zakupów oraz zwrotów pożyczek, które rolnicy zaciągnęli w naturze podczas poprzednich akcji siewnych. Jeżeli chodzi o ziemniaki prowadzone są pertraktacje w sprawie sprowadzenia z zagranicy specjalnego gatunku ziemniaków rako-odpornych. Dopiero po otwarciu

kopców będzie się można dokładnie zorientować jak wygląda akcja ziemniaczana w kraju. W każdym razie, biorąc pod uwagę wyjątkowo ostrą zimę i ewentualny brak sadzeniaków, przygotowany został zapas nasion brukwi oraz marchwi pastewnej.

Siła pociągowa jest jednym z najtrudniejszych problemów w rolnictwie. W tegorocznej akcji siewnej będzie pracowało w gospodarstwach indywidualnych około 249.000 koni, poza tym oczekiwane jest w maju nadejście z zagranicy 50.000 koni, które zostaną rozdzielone między drobnych gospodarzy. Oprócz koni pracować będą traktory głównie w wielkich gospodarstwach. 1.000 trak-

torów przeznaczonych jest dla gospodarstw włościańskich.

Na finansowanie akcji siewnej państwo przeznaczyło 2 miliardy 10 milionów złotych, kredytów bankowych krótko- i średnioterminowych, w tym 60 milionów złotych kredytu wekslowego, bezpośrednio dla rolników. Niezależnie od kredytów ustalonych w planie akcji siewnej Państwowy Bank Rolny uruchomił z własnych rezerw 70 milionów złotych kredytu nawozowego.

Zasady rozdziału materiału siewnego zostały

NUMER DZISIEJSZY PRZYNOSI ARTYKUŁ

J. KLAJNERMANA — o małej konstytucji

i M. RYBICKIEGO — o amnestii

DAM 3610m

ustalone specjalną instrukcją. Zboże i ziemniaki wydawane będą z następującymi terminami zwrotu: pożyczki krótkoterminowe do dnia 1 listopada 1947 r. a średnioterminowe do 1 listopada 1948 roku. Z kredytu krótkoterminowego korzystać mogą rolnicy, którzy otrzymali pomoc w roku ubiegłym, są jednak jeszcze słabo zagospodarowani, oraz rolnicy, którzy ponieśli straty w wyniku klęski gryzoni w granicach od 10 — 30%. Z kredytów średnioterminowych korzystają: rolnicy, którzy osiedlili się na ziemiach odzyskanych jesienią 1946 roku, przybyli w roku bieżącym, którzy nie posiadają jeszcze swego ziarna do siewu, rolnicy, którzy nie korzystali dotąd z pomocy akcji siewnej, a mają gospodarstwa słabe finansowo, oraz rolnicy nawiedzeni klęską gryzoniów obejmującą przeszło 30% zbiorów.

Nawozy sztuczne sprzedaje się rolnikom, nabywając jednocześnie od nich zboże siewne. W tej chwili przeznaczono do sprzedania 13.000 ton nawozów azotowych.

Tak przedstawia się w najważniejszych zarysach kampania siewna na bieżącą wiosnę. Rady narodowe wszystkich stopni muszą wziąć w niej czynny udział i okazać pomoc, której się od nich oczekuje.

Jak wygląda udział rad w tej akcji?

Materiał siewny i sadzeniaki rozdzielają wojewódzkie, powiatowe i gminne Komisje Siewne, w skład których wchodzi także przedstawiciele rad narodowych. Wojewódzkie Komisje Siewne dzielą materiał siewny oraz sadzeniaki na objęte pomocą powiaty, Powiatowe Komisje Siewne przydzielają je rolnikom, na podstawie opinii Gminnych Komisji Siewnych. Radni, zasiadający w tych Komisjach mają więc ogromny wpływ na sprawiedliwy rozdział materiału siewnego, oraz kontrolę nad prawidłowym i uczciwym tokiem pracy.

Poza samym faktem przydzielenia pożyczki istnieje jeszcze sprawa terminu jej zwrotu. I tu znowu czynnik społeczny, reprezentowany przez rady, może najlepiej zdecydować komu należy przyznać kredyt krótko- a komu średnioterminowy. Jakkolwiek sprawa terminów określona jest prze-

pisami, lecz tylko kontrola społeczna nie dopuści do obejścia tych przepisów.

Rady narodowe muszą poza tym użyć całego swego wpływu na rolników, aby jak najpункtualniej oddawali pożyczki zaciągnięte w ziarnie. Dla orientacji podajemy wysokość tych pożyczek:

rozdano na skrypty dłużne wiosną 1945 r. 160.000 metrów ziarna i 50.000 m ziemniaków,

rozdano na skrypty dłużne jesienią 1945 r. 390.000 metrów ziarna,

rozdano na skrypty dłużne wiosną 1946 r. 1.650.000 metrów ziarna i 1.270.000 m ziemniaków,

rozdano na skrypty dłużne jesienią 1946 r. 1.050.000 metrów ziarna.

Jeżeli rolnicy oddadzą możliwie szybko swoje pożyczki będzie można użyć tego ziarna do zagospodarowania ziem odzyskanych. Nie należy zapominać, że poza pożyczkami sprzedano po cenach urzędowych i rozdano bezpłatnie niezamożnym rolnikom w 1945 r. 740.000 metrów ziarna i 960.000 metrów ziemniaków.

Oprócz głosu, decydującego często w Komisjach Siewnych przy rozdawnictwie ziarna, radny wypowiada swoją opinię komu należy przydzielić kredyty, którego rolnika zwolnić od podatku, oraz kogo w pierwszym rzędzie zaopatrzyć w inwentarz żywy i martwy. Na konie, traktory i narzędzia rolnicze zapotrzebowanie jest ogromne i powszechne, trzeba dobrze znać stosunki w danej okolicy, aby rozdział przeprowadzić sprawiedliwie, z korzyścią dla rolnika i dla państwa. Zwłaszcza członkowie gminnych rad narodowych, zasiadający w Gminnych Komisjach Siewnych mają bezpośredni wpływ na prawidłowy i sprawiedliwy rozdział materiału siewnego, koni oraz kredytów bankowych.

Właściwe rozwiązanie rozdziału materiałów siewnych i sił pociągowych oraz wpływ na oddawanie zaciągniętych pożyczek to dwa warunki dobrego przeprowadzenia akcji siewnej. Od postawy rad narodowych zależy w dużym stopniu szybkie zrealizowanie tych warunków. Do Komisji Siewnych musi rada delegować ludzi najlepszych pod względem fachowości i poziomu moralnego, akcja siewna jest bowiem w chwili obecnej najważniejszym zadaniem rad.

Zręby ustroju

I. KLAJNERMAN

Rady narodowe a Mała Konstytucja

Samorząd terytorialny, reprezentowany przez terenowe rady narodowe, opiera się w swej budowie na zasadzie hierarchicznej zależności rad niższych od rad wyższego stopnia. U wierzchołka tego systemu stała dotychczas Krajowa Rada Narodowa, w której reprezentowane były wszystkie wojewódzkie rady narodowe, jako bezpośrednio jej podlegające. Krajowa Rada Narodowa była władzą zwierzchnią i nadzorczą wszystkich terenów rad narodowych i na tym m. in. polegała istotna różnica między nią jako tymczasową reprezentacją polityczną narodu a sejmem, który nie był bezpośrednio z samorządem terytorialnym związany.

W związku z okresowymi, krótkimi sesjami plenarnymi Krajowej Rady Narodowej wszystkie

jej funkcje (z wyjątkiem ustawodawstwa) w okresach między sesjami wykonywało wyłonione przez nią Prezydium K. R. N. Ono też wykonywało kompetencje Krajowej Rady Narodowej, jako organu zwierzchniego, nadzorującego i kontrolującego wszystkie terenowe rady narodowe.

Wiemy, że wraz z znowelizowaniem w dniu 3 stycznia 1946 r. ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych¹⁾ system terenowych rad narodowych przestał być tymczasowym ustrojem samorządu terytorialnego, jedynie Krajowa Rada Narodowa pozostała

¹⁾ Jednolity tekst ustawy ogłoszony jest w Nr 3 Dziennika Ustaw R. P. z 1946 r. pod poz. 26.

tymczasowym parlamentem do czasu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Ustawodawczego. Z chwilą przeprowadzenia tych wyborów w dniu 19 stycznia 1947 r. Krajowa Rada Narodowa rozwiązała się z mocy samego prawa. Odtąd aż do dnia ukonstytuowania się Sejmu Ustawodawczego, t. j. do dnia 4 lutego 1947 r. trwały nadal uprawnienia Prezydium Krajowej Rady Narodowej i ono było do dnia 4 lutego 1947 r. jedyną i wyłączną władzą zwierzchnią wszystkich terenowych rad narodowych. Wobec wygaśnięcia uprawnień Prezydium Krajowej Rady Narodowej z chwilą ukonstytuowania się Sejmu Ustawodawczego powstała konieczność powołania do życia organu, któryby przyjął funkcje Krajowej Rady Narodowej i jej Prezydium w stosunku do terenowych rad narodowych. Zadaniem tego organu miało się stać kontynuowanie pracy Prezydium Krajowej Rady Narodowej w dziedzinie budowania i kształtowania nowego i młodego systemu samorządu terytorialnego uosobionego w radach narodowych, tego systemu. System ten pozwala zerwać z przedwojennym samorządem, uzależnionym i podległym czynnikowi administracyjnemu, natomiast daje przewagę czynnikowi społecznemu. Rady narodowe aktywizują szersze warstwy społeczeństwa, które — zyskuje możność planowania działalności publicznej oraz społecznej kontroli działalności organów wykonawczych, rządowych i samorządowych, zarówno z punktu widzenia celowości, jak i zgodności z prawem obowiązującym.

Zadania tego nie można było przekazać bezpośrednio Sejmowi Ustawodawczemu, który nie jest, jak Krajowa Rada Narodowa, związany poprzez wojewódzkie rady narodowe z terenowymi radami i który zresztą jako wielkie ciało zbiorowe nie byłby w stanie zadania takiego dokonać. Dlatego też Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej²⁾, (zwana popularnie „Małą Konstytucją”, ponieważ normuje ustrój Państwa na czas do uchwalenia ostatecznej Konstytucji), powołała jako jeden z najwyższych organów Rzeczypospolitej — Radę Państwa, której powierzono jako jedną z pierwszych funkcji sprawowanie zwierzchniego nadzoru nad wszystkimi terenowymi radami narodowymi według tych samych zasad i uprawnień, jakie przywiązane były do Krajowej Rady Narodowej i do jej Prezydium. Rada Państwa sprawuje nadzór nad terenowymi radami narodowymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 września 1944 r. o ustroju i zakresie działania rad narodowych, wobec czego system samorządu terytorialnego, uosobiony w terenowych radach narodowych, funkcjonuje w dalszym ciągu, jak dotychczas, bez żadnych zmian według przepisów powołanej ustawy z dnia 11. IX. 1944 r. i dekretu z dnia 23. XI. 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego³⁾ oraz tych wszystkich zasad, które zostały dla terenowych rad narodowych ustalone przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej. Jedyną różnicą dotyczy wierzchołka tego systemu, którym zamiast Krajowej Rady Narodowej i jej Prezydium jest obecnie Rada Państwa. Skład Rady Państwa jest pod pewnymi względami podobny do

składu Prezydium K. R. N., przede wszystkim dlatego, że wszyscy członkowie Rady Państwa pochodzą z wyborów, dokonanych przez Sejm, a poza tym z tego względu, że przewodniczącym Rady Państwa jest Prezydent Rzeczypospolitej. Ponadto do Rady Państwa wchodzi: Marszałek i 3 wicemarszałkowie Sejmu Ustawodawczego oraz Prezes Najwyższej Izby Kontroli. Obecnie więc Rada Państwa liczy 6 członków. Liczba ta może być powiększona do 9 członków, jeżeli Sejm na uchwalony jednogłośnie wniosek Rady Państwa uzupełni jej skład osobami przez Radę wskazanymi.

Gdyby Państwo znalazło się w stanie wojny, wówczas wchodziłby do Rady Państwa również Naczelny Dowódca Wojska Polskiego.

Tak powołana Rada Państwa jest więc obecnie władzą zwierzchnią i nadzorczą wszystkich terenowych rad narodowych⁴⁾. Rada Państwa ustala wytyczne i kierunek prac rad narodowych, do niej należy prawo uchylania lub zmiany w trybie nadzoru każdej uchwały którejkolwiek terenowej, rady narodowej, jeżeli ona jest sprzeczna z prawem, oraz prawo rozwiązania każdej rady i wykluczenia lub zawieszenia każdego członka którejkolwiek z rad. Bezpośrednio podlegają Radzie Państwa wojewódzkie rady narodowe i dlatego od uchwał tych rad, względnie od uchwał ich prezydiów, przysługuje odwołanie tylko do Rady Państwa. Odnosi się to również do rad narodowych miast Warszawy i Łodzi, które zajmują stanowisko równorzędne z wojewódzkimi radami narodowymi. Zatwierdzenie więc budżetów wojewódzkich związków samorządowych oraz miast Warszawy i Łodzi, zatwierdzenie ich uchwał w przedmiocie wprowadzenia podatków i opłat, zaciągnięcia pożyczki lub przyjęcia zobowiązania, nabywania, pozbywania i obciążenia majątku nieruchomości, lokaty kapitału, a także wszystkich tych uchwał, które w myśl obowiązujących przepisów dla samorządu, podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych — należy do Rady Państwa i następuje w tym samym trybie, wedle tych samych zasad i przepisów, jak dotąd, kiedy funkcje te wykonywało Prezydium Krajowej Rady Narodowej. Również okresowe sprawozdania ze swej działalności winny wojewódzkie rady narodowe składać Radzie Państwa.

Poza tym cały system funkcjonowania terenowych rad narodowych nie ulega żadnym zmianom, jak to już wyżej podkreślono. Pamiętać tylko należy, że gdziekolwiek obowiązujące przepisy wspominają o uprawnieniach Prezydium K. R. N., odnośne kompetencje przeszły na Radę Państwa⁵⁾, np. nadzór nad działalnością rad nadzoru społecznego w przedsiębiorstwach państwowych należy do Rady Państwa, która może zlecić tę funkcję w odniesieniu do przedsiębiorstwa o znaczeniu miejscowym prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

Rada Państwa wyznacza 4 przedstawicieli samorządu terytorialnego do komitetu powołanego do przedstawiania Radzie Ministrów wniosków w sprawie przekazania spółdzielczości i samorządowi terytorialnemu przedsiębiorstw, przejętych na własność Państwa, do Rady Państwa należy powoływanie, ustalanie składu i trybu postępowania

²⁾ Ogłoszona w Dzienniku Ustaw R. P. Nr 18/47. poz. 71, weszła w życie w dniu 20 lutego 1947 r.

³⁾ Dz. Z. R. P. Nr 14/44. poz. 74.

⁴⁾ Art. 16 lit. a ustawy konstytucyjnej z dnia 19. II. 1947 r.

⁵⁾ Art. 16 lit. c ustawy konstytucyjnej z dnia 19. II. 1947 r.

Główniej Komisji Kwalifikacyjnej, która rozpotruje odwołania od orzeczeń wojewódzkich komisji kwalifikacyjnych w sprawie ustalania prawa do pomocy i zasiłków osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego oraz wdów i sierot po ofiarach wrogów demokratycznego ustroju Polski.

Należy jeszcze nadmienić, że w zakresie kontroli działalności związków samorządu terytorialnego przez Najwyższą Izbę Kontroli, powołaną przez ustawę konstytucyjną z dnia 19. II. 1947 r., decyduje Rada Państwa, gdyż Najwyższa Izba Kontroli może przeprowadzenie tej kontroli podjąć dopiero na jej zlecenie, przy czym od Rady Państwa zależy, czy zlecenie takiej kontroli ma być jednorazowe, czy też stałe. Odnosi się to również do kontroli związków instytucji społecznych, kozystających z pomocy finansowej Państwa albo

wykonujących czynności zleczone w zakresie administracji publicznej (t. zn. rządowej lub samorządowej⁶⁾). Najwyższa Izba Kontroli działa więc w tym zakresie jako organ Rady Państwa, co zgodne jest ze stanowiskiem Rady Państwa, jako organu zwierzchniego samorządu terytorialnego.

Tak w ogólnych zarysach przedstawiają się zmiany ustrojowe, wynikające z „Małej Konstytucji” w odniesieniu do rad narodowych, a jak wielką wagę Ustawa Konstytucyjna z dnia 19. II. 1947 r. przywiązuje do spraw samorządu terytorialnego — świadczy przepis art. 4 ust. 1, który zastrzega, że w sprawach ustroju samorządu Rząd nie może wydawać dekretów z mocą ustawy i że tylko i wyłącznie Sejm mocen jest sprawy te normować w drodze ustawy.

⁶⁾ Art. 20 ust. 2 ustawy konstytucyjnej z dnia 19. II. 1947 r.

MARIAN RYBICKI

Amnestia a rady narodowe

Uchwalenie ustawy o amnestii nakłada na wszystkich uczciwych Polaków, a w szczególności na działaczy rad narodowych obowiązek jak najszybszego spopularyzowania jej w społeczeństwie tak, aby wieść o tym wielkim akcie przebaczenia i pojednania dotarła do każdego obywatela zbłąkanego, wahającego się i tkwiącego jeszcze w podziemiu.

Rola członków rad narodowych w przeprowadzeniu akcji ujawniania się podziemia jest niezwykle doniosła. Przedstawiciele rad narodowych zasiadają bowiem wspólnie z przedstawicielami władz bezpieczeństwa w komisjach, przed którymi ujawniają się uczestnicy nielegalnych organizacji. Dlatego też konieczna jest dokładna znajomość i zrozumienie przepisów o amnestii w najszybszych kręgach terenowych działaczy i członków rad narodowych.

Ustawa o amnestii powinna być szeroko omawiana i popularyzowana przez rady narodowe, aby zrozumienie poszczególnych jej przepisów nie budziło w społeczeństwie żadnych trudności ani też nie nasuwało wątpliwości.

Uchwalona amnestia obejmuje w pierwszym rzędzie uczestników nielegalnych organizacji przebywających dotąd w podziemiu. Otwiera im ona drogę powrotu do legalnego życia, przebacza przestępstwa jakie popełnili przed dniem 5 lutego 1947 r. w granicach działalności nielegalnego związku.

Państwo stawia tylko jeden warunek dla skorzystania z amnestii: aby sprawca dobrowolnie zaniechał działalności i oświadczył o tym w ciągu 2 miesięcy przed komisją złożoną z przedstawicieli władz bezpieczeństwa i rady narodowej.

Ustawa nie wymaga, aby to była komisja urzędująca w miejscu zamieszkania przestępcy lub w miejscu gdzie popełnił on przestępstwa. Wystarczy ujawnienie się przed dowolną komisją powołaną do tego celu w jakiegokolwiek miejscowości, aby skorzystać z dobrodziejstwa amnestii i o tym winni pamiętać członkowie rad narodowych.

Zgłaszający się członek nielegalnej organizacji, otrzymuje odpowiednie zaświadczenie, które pozwala mu na powrót do normalnego życia, bez ponoszenia odpowiedzialności karnej za swoją przestępczą działalność w przeszłości.

Posiadacze nielegalnej broni, aparatów radionadawczych, drukarni i nielegalnej literatury, obowiązani są dla skorzystania z amnestii dobrowolnie złożyć te przedmioty w ciągu 2 miesięcy od ogłoszenia amnestii przed komisją powołaną do ujawniania.

Państwo, przebacząc ujawniającym się członkom podziemia przestępstwa w jak najszybszym zakresie, oczekuje od nich szczerego wyrzeczenia się wszelkiej nielegalnej działalności. W wypadku jednak, gdyby ujawniony uczestnik nielegalnej organizacji w ciągu 2 lat od wejścia w życie ustawy o amnestii, związał się na nowo z podziemiem, to wówczas w myśl art. 19 ustawy o amnestii, sąd przy wymiarze kary za nowe przestępstwo zastosuje wymiar nie niższy od podwójnego najniższego ustawowego wymiaru kary przewidzianego za dane przestępstwo.

Ten przepis ustawy o amnestii powinien być ostrzeżeniem dla tych wszystkich, którzy skorzystawszy z dobrodziejstwa amnestii, chcieliby nadal uprawiać swoją przestępczą działalność.

Ustawa o amnestii obejmując w najszybszym zakresie tych, którzy dobrowolnie pragną zerwać z podziemiem, nie pomija również przestępców znajdujących się w więzieniach, skazanych już prawomocnymi wyrokami sądowymi, lub przeciw którym postępowanie się toczy.

Natomiast wyłącza się spod amnestii szereg przestępstw szczególnie ciężkich, których puszczenie w niepamięć lub łagodniejsze potraktowanie byłoby sprzeczne z dobrem Państwa.

Jednym z tych przestępstw wyłączonych spod amnestii jest szpiegostwo, o ile dokonywane było na rzecz obcego państwa lub obcej organizacji. Nadto nie objęte są amnestią takie przestępstwa jak fałszowanie pieniędzy, zdrada kraju przez przejście w czasie wojny do nieprzyjaciela i sabotaż gospodarczy.

Nie korzystają z amnestii uczestnicy band ukraińskich (U.P.A.) i niemieckiego „Wehrwofu“, których celem jest oderwanie od Państwa Polskiego części jego obszaru, jak również zbrodniarze faszystowsko-hitlerowscy, winni zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami w czasie okupacji, oraz zdrajcy narodu polskiego — volksdeutsche.

Tak wyglądają najważniejsze przepisy ustawy o amnestii. Daje ona możliwość powrotu do normalnego życia wszystkim obywatelom, którzy tkwią jeszcze w nielegalnym podziemiu. Otwiera ona bramy więzień dla wielu tysięcy obywateli, którzy w pierwszym okresie naszego powojennego bytu państwowego popadli w konflikt z prawem.

Poważnym zadaniem władz państwowych i rad narodowych jest nie tylko współpraca w przeprowadzeniu amnestii, lecz również roztoczenie opieki nad osobami ujawnionymi i wypuszczonymi z więzień na podstawie amnestii oraz ułatwienie im powrotu do normalnego życia i uczciwej pracy nad odbudową kraju.

Uchwalona w tej mierze wraz z ustawą o amnestii rezolucja Sejmu Ustawodawczego musi się spotkać z pełnym zrozumieniem i poparciem nie tylko Rządu, ale i całego społeczeństwa polskiego.

Według doniesień prasy codziennej z więzień zostanie zwolnionych około 30.000 ludzi. Tymi zwolnionymi i tymi, którzy wychodzą „z lasu“, muszą się zaopiekować rady narodowe na swoich terenach, ułatwić im zdobycie pracy, a przede wszystkim zająć się młodzieżą. Nie można tym ludziom rozmyślnie utrudniać życia. Amnestia nie tylko zwalnia z więzień, lecz daje szansę rehabilitacji i rozpoczęcia życia na nowo.

P. SEGALEWICZ

Komisje kwalifikacyjne

Z mocy ustawy z dnia 23 lipca 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego powołane zostały do życia powiatowe i wojewódzkie komisje kwalifikacyjne oraz Główna Komisja Kwalifikacyjna.

Powiatowa komisja kwalifikacyjna, urzędująca przy powiatowej radzie narodowej zgłasza wnioski w przedmiocie ustalania prawa do zasiłków i pomocy osobom uprawnionych. Są nimi: żona, dzieci ślubne i nieslubne, uprawnione, uznane, przysposobione, pasierbowie i inne osoby, które pozostawały na wyłącznym utrzymaniu uczestnika ruchu podziemnego lub partyzanckiego. Natomiast samo prawo do zasiłków i pomocy osób wyżej wymienionych ustala wojewódzka komisja kwalifikacyjna, urzędująca przy wojewódzkiej radzie narodowej.

Odwołanie od orzeczeń wojewódzkiej komisji kwalifikacyjnej rozpoznaje Główna Komisja Kwalifikacyjna, powołana z mocy wyżej wymienionej ustawy przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Ten sam tryb postępowania obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków i pomocy z mocy dekretu z dnia 13 listopada o zasiłkach i pomocy dla wdów i sierot po ofiarach wrogów ustroju demokratycznego.

W związku ze zmianami ustrojowymi w Polsce, rozwiązaniem Krajowej Rady Narodowej oraz jej

Prezydium, dalsza działalność Główniej Komisji Kwalifikacyjnej wymaga omówienia.

Uchwalona Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej powołuje do życia Radę Państwa, której zakres działania obejmuje między innymi również wszystkie kompetencje Prezydium Krajowej Rady Narodowej, wynikające z obowiązującego ustawodawstwa.

Uprawnienia Prezydium Krajowej Rady Narodowej do powołania Główniej Komisji Kwalifikacyjnej oraz ustalenia jej składu i trybu postępowania wynikały z obowiązującej ustawy z 23 lipca 1945 r. Wobec przejścia kompetencji Prezydium Krajowej Rady Narodowej przez Radę Państwa, **ciągłość w istnieniu podstawy prawnej do dalszego funkcjonowania Główniej Komisji Kwalifikacyjnej została zachowana, wobec czego winna ona nadal pełnić swe funkcje, jak dotychczas, w granicach swoich kompetencji**, wynikających z ustawy z dnia 23 lipca 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla osób, pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. Nr 30/45, poz. 180) oraz dekretu z dnia 13 listopada 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla wdów i sierot po ofiarach wrogów demokratycznego ustroju Polski (Dz. U. Nr 51/45, poz. 294), znolizowanego dekretem z dnia 3 stycznia 1947 r. (Dz. U. Nr 5/47, poz. 22):

O usprawnieniu działalności rad

E. JARON

Naczelne zadania gminnych rad narodowych

W systemie rad narodowych, posiadającym z górną dwuletnią tradycję, gminne rady narodowe stanowią trzon zasadniczy. Od rozmachu pracy tych rad, ich intensywnego i nacechowanego przedsiębiorczością działania zależy przeto nade wszystko poziom pracy rad i konkretne efekty.

Zgodnie z zasadniczymi тезami Planu Odbudowy Gospodarczej, radom gminnym przypada w udziale olbrzymia rola podniesienia wytwórczości rolniczej, zwiększenia hadowli, zwiększenia usług w zakresie kultury i oświaty, zdrowia oraz opieki społecznej.

Jest to możliwe przez wykonywanie planowo tych agend, które ustawodawca przekazał lokalnej administracji samorządowej, przez kontrolę działalności miejscowych władz i urzędów państwowych w kierunku zgodnym z interesami mas ludowych, oraz z założeniami Manifestu Lipcowego.

Aby spełnić tę ważną rolę, gminne rady narodowe w planowaniu swojej działalności nie powinny pominąć nawet spraw drobnych, wyodrębnione muszą być jednak przy planowaniu zagadnienia naczelnego — a w związku z tymi zagadnieniami —

naczelne zadania rad, zmierzające do ich rozwiązania.

Najbliższy okres pracy gminnych rad narodowych musi objąć w zakresie gospodarczym:

1) całkowite zakończenie we wszystkich gminach prac budżetowych na rok 1947, nie jest bowiem możliwa gospodarka planowa państwa bez uporządkowania planów lokalnych;

2) wprowadzenie oszczędności w gospodarce gminnej i dyscypliny finansowej, przy wzmożeniu akcji wymiaru i ściągania podatku gruntowego,

3) opracowanie programu robót, które mają być wykonane przy użyciu szarwarku, przy czym

A. NITRIBITT

Obowiązkowe zadania i czynności gminy

Cz. III

Uwaga 3. W ustawie brak wyraźnego przepisu o odszkodowaniu gmin za czynności, wykonywane na żądanie władz państwowych i samorządowych, o ile zaś chodzi o przyjmowanie na żądanie osób prywatnych ustnie zgłaszanych do protokołu próób, odwołań itp., to w każdym razie zarząd gminy ma prawo na podstawie statutu, uchwalonego przez radę gminną zgodnie z art. 27 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych pobierać opłaty.

Poz. 14. *Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym administracji (Dz. U. Nr. 36, poz. 342), zmienione rozporządzeniem z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. Nr. 84, poz. 624) i rozporządzeniem z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. Nr. 110, poz. 976) oraz dekretem z dnia 26 października 1945 r. (Dz. U. Nr. 50, poz. 284).*

Art. 8 i 50. Stosowanie przez organa gminne jako organa egzekucyjne na zlecenie władz egzekucyjnych przymusu bezpośredniego w celu zmuszenia do znośnienia lub zaniechania, albo celem ochrony wykonywanej czynności, lub wykonywanego dzieła.

Uwaga 1. Użycie przymusu bezpośredniego polega na zagrożeniu tym środkiem, po czym następuje wezwanie organów asystencyjnych (art. 50). Przymus stosować można wtedy, gdy inne środki okażą się bezskuteczne oraz ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę dla interesu publicznego (art. 49).

Uwaga 2. Okólnikiem Nr 158 z dnia 24 grudnia 1932 r. (Dz. Urz. Nr 20 poz. 273) M. S. Wewn. uznało za niewłaściwe zlecenie organom gminnym przeprowadzania przymusu w zakresie urzędzeń higieny i bezpieczeństwa pracy oraz czasu pracy w większych zakładach.

Poz. 15. *Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. Nr. 38, poz. 365) uzupełnione ustawą z dnia 19 lutego 1929 r. (Dz. U. Nr. 16, poz. 135).*

Art. 7. Donoszenie powiatowej władzy administracji ogólnej przez urzędy gminne o ujawnionych przez nie, lub doniesionych im faktach wykroczeń karno - administracyjnych, udzielanie pomocy przy dochodzeniu karania tych wykroczeń.

Uwaga: obowiązek donoszenia obejmuje tylko te informacje, które władze samorządowe posiadają bez przeprowadzania specjalnych dochodzeń i tę formę pomocy, która leży w zakresie zadań tych władz (patrz okólnik Min. Spraw Wewn. z dnia 18 marca 1927 r. — Zbiór zarządzeń str. 1178).

Poz. 16. Art. 19 i 22. Doręczanie za pokwitowaniem przez urzędy gminne wezwań i pism urzędowych w postępowaniu karno - administracyjnym, przesłuchiwanie osób na żądanie władz, sporządzanie protokołów.

program ten winien objąć w miarę możliwości nie tylko potrzeby gminy i gromady, lecz także zapotrzebowania odpowiednich władz na robociznę szarwarkową, na cele nieobjęte zadaniami gminy i gromady,

4) akcję siewu wiosennego.

W zakresie społeczno-politycznym gminne rady narodowe winny wykorzystać okres najbliższych tygodni dla kontynuowania akcji sprawozdawczości wobec społeczeństwa. Akcja ta winna uwzględnić przedyskutowanie osiągnięć i zainteresowanie pracą rad na przyszłość.

Poz. 17. Art. 45 i 50. Nakładanie przez organa samorządowe na mocy upoważnienia właściwego wojewody kar w formie nakazów karnych opiekujących na areszt do 3 dni, oraz karę pieniężną do 50 zł., wymierzanie przez funkcjonariuszów samorządowych, upoważnionych przez powiatowe władze administracji ogólnej za zgodą właściwego wojewody doraźnych nakazów karnych, opiekujących na grzywny do zł. 10.

Uwaga 1. Okólnikiem z dnia 11 kwietnia 1929 r. (Zbiór zarządzeń str. 449) Min. Spraw Wewn. poleciło lokalnym władzom administracji ogólnej szerokie wykorzystanie postanowienia art. 45 w kierunku upoważnienia naczelników gmin, wójtów i burmistrzów do wymierzania kar za przekroczenie przepisów drogowych, sanitarnych, budowlanych, ogólnych i porządkowych. Przytoczony okólnik zawiera również tryb wydawania nakazów karnych. Wzór rozporządzenia wojewódzkiego p. Zbiór Zarządzeń strona 469.

Uwaga 2. Grzywny, nałożone przez władze gminne w trybie przewidzianym w art. 45. wpływają na rzecz gminy, z przeznaczeniem na cele opieki społecznej (art. 4 ustawy z dnia 19 lutego 1929 r.).

Poz. 18. Art. 55. Utrzymywanie przez gminy w aresztach gminnych osób skazanych w postępowaniu karno - administracyjnym.

Uwaga 1. Mieszkańcy gmin wiejskich i miejskich, w których nie urządzono jeszcze aresztu gminnego, będą odbywali kary aresztu w więzieniach ogólnych za zwrotem przez władze administracyjne kosztów według taryfy, którą ustala Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia (art. 55).

Uwaga 2. Stosownie do art. 3 mają zastosowanie w postępowaniu karno-administracyjnym przepisy art. 7—8, 16—67, 105—110 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, co zostało bliżej wyjaśnione w okólniku Ministerstwa Spraw Wewn. z dnia 11 kwietnia 1929 r. (Zbiór zarządzeń str. 449), oraz przepisy artykułów 7—43, 51—61 rozporządzenia o postępowaniu przymusowym w administracji.

Uwaga 3. Tryb postępowania karno-administracyjnego, ustalony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości podany został w okólniku Nr 8 z dnia 21 stycznia 1931 r.

Uwaga 4. Zgodnie z art. 61 rozporządzenia nie uchylilo istniejących przepisów, w myśl których do dochodzenia i karania wykroczeń w drodze postępowania karno-administracyjnego, powołane zostały magistraty miast, wymienionych w art. 131 rozporządzenia z dnia 7 czerwca 1927 r. (Dz. U. Nr 53 poz. 468), inne natomiast dotychczasowe uprawnienia (obowiązkii) organów i władz samorządowych do dochodzenia i karania przestępstw przeszły na powiatowe władze administracji ogólnej. Wynika to z treści art. 1, 2 i 3, w myśl których do dochodzenia i karania wykroczeń zagrożonych karą grzywny do 3000 złotych i aresztu do 3 miesięcy i przekazywanych ustawowo orzecznictwu władz administracyjnych, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

DZIAŁ II.

Ewidencja ludności, akta stanu cywilnego, obywatelstwo polskie.

Poz. 1. *Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. Nr. 32, poz. 309) zmienione częściowo ustawą z dnia 15 marca 1932 r. (Dz. U. Nr. 38 pozycja 390).*

(I) *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 listopada 1928 r. o dowodach osobistych (Dz. U. Nr. 100, poz. 898).*

(II) *Rozporządzenie wykonawcze z dnia 23 maja 1934 r. o meldunkach i księgach ludności (Dz. U. Nr. 54, poz. 489).*

CZYNNOŚCI MELDUNKOWE URZĘDÓW GMINNYCH

a) Art. 7, 8 § 2, 11—19 rozp. II. Przyjmowanie przez zarządy gminne meldunków od właścicieli domów oraz kierowników hoteli, pensjonatów itp. zakładów.

b) Art. 9. Prowadzenie przez zarządy gmin rejestru osób, prowadzących meldunki.

c) § 10 rozp. II. Ustalenie przez zarządy gminne z urzędu miejsca zamieszkania.

d) Art. 12, § 17 rozp. II. Wydawanie przez zarządy gmin potwierdzeń zameldowania i wymeldowania.

Uwaga 1. W miejscowościach, nie będących siedzibą urzędu gminnego, do przyjmowania zameldowań i wymeldowań obowiązane są miejscowe organa gminy (art. 15).

Uwaga 2. Zameldowania i wymeldowania oraz potwierdzenia o ich dokonaniu nie podlegają żadnym opłatom (art. 13). Potrzebnych druków dostarczają osoby, prowadzące meldunki za zwrotem kosztów tych druków (§ 13 rozp. II).

Uwaga 3. Prowadzenie przez zarządy gmin meldunków osób podlegających powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, oraz związanej z tym korespondencji z odpowiednimi władzami wojskowymi opiera się na art. 14 i §§ 20—22, rozp. II, oraz przepisach o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Uwaga 4. Dalsze wskazówki co do prowadzenia czynności meldunkowych i rejestracyjnych znajdują się w okólnikach M. S. Wewn. z dnia 3 sierpnia 1932 r. Nr 103 i z dnia 13 października 1932 r. Nr 122 (Dz. Urz. Nr 13 poz. 159 i 16 poz. 194).

Uwaga 5. Zgodnie z § 2 rozp. z dnia 23 maja 1934 r. obowiązek prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności spełniają gminy za pośrednictwem swoich zarządów, działających jednoosobowo.

Poz. 2. § 43 rozp. II. Prowadzenie przez zarządy gmin nadzoru nad należytym przestrzeganiem przez ludność postanowień, dotyczących meldunków.

Uwaga. Przy wykonywaniu tego nadzoru organa gminne będą wspierane przez Milicję Obywatelską (§ 45 roz. II).

Poz. 3 § 25 rozp. II. Przeprowadzenie przez zarządy gminne numeracji domów i mieszkań.

Uwaga. Obowiązek ten wynika również (w szerszym nawet zakresie) z art. 9 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1935 r. (Dz. Urz. Nr. 94, poz. 850).

Poz. 4. § 25 do § 41 rozp. II. Prowadzenie przez zarządy gminne rejestru mieszkańców i ksiąg pomocniczych oraz związanej z tym korespondencji.

Uwaga. Szczegółowy sposób prowadzenia rejestru mieszkańców znajduje się w instrukcji Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 listopada 1930 r. (Monitor Polski Nr 291). Księgi, rejestry i kartoteki, oraz wszelkie akta powinny być przechowywane w wzorowym porządku (§ 42). Dalsze wskazówki zawarte są w okólniku M. S. Wewn. z dnia 7 lipca 1932 r. Nr 94 (Dz. Urz. Nr 11 poz. 144).

a) Art. 3. Przyjmowanie przez zarządy gminne od prowadzących księgi stanu cywilnego co 3 miesiące danych o zaszytych wypadkach urodzin, śmierci i ślubu.

b) § 30 rozp. II. Wydawanie przez zarządy gmin na żądanie osób zainteresowanych odpisów dowodów zmian miejsca zamieszkania.

Uwaga. Za wydawanie tego rodzaju dowodów, gminy mogą pobierać opłaty w wysokości, określonej regulaminem (§ 30).

c) § 35 rozp. II. Sprawdzanie danych, wciąganych do rejestru.

d) § 45 rozp. II. Przyjmowanie od Milicji Obywatelskiej przez zarządy gmin zawiadomień o faktach, wymagających sprostowania w rejestrze mieszkańców, względnie dopełnienia zaniechanego obowiązku.

e) § 46 rozp. II. Uchwalenie przez zarządy gminy regulaminów, określających organizację biur meldunkowych i ewidencje ruchu ludności w gminie oraz ich tryb urzędowania.

Uwaga. Powyższe regulaminy zatwierdzają, jeśli chodzi o gminy wiejskie — powiatowe władze administracji ogólnej, jeśli zaś chodzi o miasta — wojewódzkie władze administracyjne przy współudziale wydziału wojewódzkiego z glosem stanowczym (§ 46).

Poz. 5. § 54. Przechowywanie w porządku przez zarządy gmin zamkniętych i sprawdzonych dawniej istniejących ksiąg ludności stałej i niestałej.

Uwaga 1. Jednocześnie z założeniem rejestru mieszkańców należy założyć archiwum biura ewidencji i przechowywanie dokumentów związanych z tymi czynnościami (§ 19 instrukcji).

Uwaga 2. W sprawie prowadzenia rejestru wydano cały szereg okólników. Ostatnio zajmuje się organizacją ewidencji okólnik Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 30 kwietnia 1932 r. (Dz. Urz. Nr. 8 poz. 91).

Poz. 6. Art. 18. §§ 1—9 rozp. I. Wydawanie przez zarządy gminne na żądanie osób, zapisanych do rejestru mieszkańców dowodów osobistych i prowadzenie ewidencji wydanych dowodów.

Uwaga 1. Wzór dowodu osobistego podany jest jako załącznik do rozporządzenia I.

Uwaga 2. Dowody osobiste podlegają opłacie komunalnej, przyczem podanie o wydanie dowodu osobistego jest wolne od opłat komunalnych i stempłowych (art. 18).

Uwaga 3. M. S. Wewn. pismem z dnia 19 sierpnia 1930 r. (Zbiór zarządzeń str. 1719 poz. 1) zarządziło, aby gminy zapatrywały się w druki dowodów osobistych wyłącznie w Drukarni Państwowej w Warszawie.

Uwaga 4. Art. 17 nakłada na władze publiczne, a zatem również na zarządy gminne obowiązek wydawania dokumentów, stwierdzających tożsamość osoby w sposób nie nasuwający uzasadnionych wątpliwości.

Poz. 7. a) Art. 1. Wykonywanie przez zarządy gminne czynności, wynikających z prowadzenia przez gminy ewidencji i kontroli ruchu ludności, na wniosek osób zainteresowanych, lub też na żądanie władz wydawanie poświadczeń urzędowych.

Uwaga. Za udzielanie informacji osobom prywatnym gminy pobierają opłaty, natomiast wszelkie czynności i poświadczenia, które są wykonywane względnie wydawane dla użytku władz administracji ogólnej i organów bezpieczeństwa są wolne od tych opłat (art. 1).

b) Art. 3. Przesyłanie przez zarządy gmin na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, urzędowi publicznym wyciągów z rejestru mieszkańców.

Uwaga 1. Dochodzenie i karanie wykroczeń, przewidzianych w art. 25 odbywa się według przepisów postępowania karno-administracyjnego (art. 26). Grzywny przypadają gminie miejsca zamieszkania osoby ukaranej (art. 26).

Uwaga 2. Ponieważ koszty prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności są bardzo duże, związek miast kilkakrotnie występował do Min. Spraw Wewn. w dawniejszych latach o spowodowanie nowelizacji przepisów ustawowych w kierunku zapewnienia gminom pewnych źródeł dochodowych na pokrycie wydatków. W wyniku starań nastąpiła nowelizacja art. 26, według którego grzywny wpływają do kasy gminnej oraz art. 1, według którego za czynności i poświadczenia urzędowe w zakresie prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności gminy mogą pobierać opłaty administracyjne według określonych przez nie zasad i taryf, o ile rozporządzenie nie zawiera odmiennych postanowień. Wszelkie jednak czynności i poświadczenia, wykonane lub wydane dla użytku władz administracji ogólnej i organów bezpieczeństwa są od tych opłat wolne (artykuł 1).

Uwaga 3. Ewidencję i kontrolę ruchu ludności prowadzą gminy pod nadzorem władz administracji ogólnej. Władze te obowiązane są co najmniej raz do roku dokonać lustracji czynności gmin, badać prowadzenie ksiąg i rejestrów i sposób ich przechowywania (§ 44).

Uwaga 4. Obowiązek prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności Minister Spraw Wewnętrznych może powierzyć w poszczególnych gminach lub w poszczególnych miejscowościach leżących poza siedzibą urzędu gminnego, innym podległym sobie władzom lub organom, jeśli ze względów bezpieczeństwa lub z uwagi na warunki miejscowe uzna to za konieczne (art. 1). Wojewoda może zarządzić, aby czynności ewidencji i kontroli ruchu ludności prowadzone były przez gminy oddzielnie w tych miejscowościach poza siedzibą urzędów gminnych, w których uzna to za konieczne ze względu na warunki miejscowe i potrzeby ludności (art. 6).

Poz. 8. *Ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. Nr. 7, poz. 44) i rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 28 października 1934 r. (Dz. U. Nr. 110, poz. 976) oraz z dnia 3 grudnia 1932 r. (Dz. U. Nr. 109, poz. 896).*

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 r. (Dz. U. Nr. 52, poz. 320) i rozporządzenie z dnia 26 lutego 1938 r. (Dz. U. Nr. 16, poz. 114).

Art. 13 wydawanie przez gminy faktycznego zamieszkania opinii w sprawach o nadanie obywatelstwa.

Uwaga. Poza tym obowiązki urzędów gminnych w związku ze strażami o zaświadczenie obywatelstwa, co należy do władz administracji ogólnej, polegają na wydaniu wyciągu z dawniej prowadzonych ksiąg stałej ludności oraz zaświadczenia o zameldowaniu, co wynika zresztą z faktu prowadzenia przez gminy ewidencji ludności.

Poz. 9. *Dekret z dnia 25 września 1945 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr. 48, poz. 272). Przepisy wprowadzające prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr. 48, poz. 273).*

Art. 4. Czynności urzędów stanu cywilnego należą do zadań administracji państwowej, wykonywanych przez gminy w zleconych zakresie działania.

Uwaga 1. Księgi stanu cywilnego służą do rejestracji urodzeń, małżeństwa i zgonów (art. 2).

Uwaga 2. Obszar każdej gminy wiejskiej lub miejskiej stanowi obwód urzędu stanu cywilnego (art. 5).

Uwaga 3. Okręgowa władza nadzorcza może z uwagi na liczbę ludności bądź podzielić obszar gminy na dwa lub więcej obwodów, bądź złączyć obszar dwóch lub kilku gmin w jeden obwód, powierzając spełnienie czynności w zakresie rejestracji stanu cywilnego dla obszaru złączonego urzędnikowi stanu cywilnego jednej z tych gmin (art. 5 ust. 2).

Uwaga 4. Okręgowa władza nadzorcza jest władza administracji ogólnej II instancji (art. 18 ust. 1). Minister Administracji publicznej może w drodze rozporządzenia postanowić dla obszaru całego Państwa lub jego części, że okręgową władzą nadzorczą jest władza administracji ogólnej I instancji.

Poz. 10. Art. 8. Urzędnikiem stanu cywilnego jest z mocy prawa przełożony gminy (wójt, burmistrz, prezydent miasta) zastępcą — podwójci, wiceburmistrz, wiceprezydent miasta.

Uwaga. Okręgowa władza nadzorcza lub za jej zezwoleniem przełożony gminy może ustanowić dla danego obwodu specjalnego urzędnika stanu cywilnego oraz jego zastępcę (art. 8 ust. 2).

Poz. 11. Art. 13. Koszty utrzymania urzędu stanu cywilnego ponosi gmina. Wpływy z opłat za wykonywane czynności przypadają gminie.

Poz. 12. Art. 37. Wydawanie wyciągów lub odpisów skróconych aktów stanu cywilnego, jak również zaświadczeń, że pewnego wpisu nie ma w księgach stanu cywilnego.

Uwaga. Wydawanie powyższych wyciągów lub odpisów oraz zaświadczeń następuje na żądanie zainteresowanego.

Poz. 13. Art. 65. Wezwanie przez urzędnika stanu cywilnego ojca albo matki dziecka, któremu nie nadano jeszcze imienia w dacie sporządzenia aktu urodzenia po upływie 3-miesięcznego terminu od sporządzenia tego aktu do złożenia oświadczenia w tym przedmiocie w ciągu 2 tygodni oraz po bezskutecznym upływie tego terminu nadanie dziecku imienia przez urzędnika stanu cywilnego.

Poz. 14. Art. 70. Zawiadanie władzy opiekuńczej w przypadkach gdy podstawa do jej ingerencji ujawni się w związku z wykonywaniem przez urzędnika stanu cywilnego obowiązków urzędowych.

Uwaga. Sprawę tę ma uregulować rozporządzenie wykonawcze.

Poz. 15. Art. 74. Sprawdzanie tożsamości osób wstępujących w związek małżeński, przyjęcie do wiadomości oświadczenia woli zawarcia małżeństwa, wystawianie aktów małżeństwa.

Poz. 16. Art. 82. Zawiadanie urzędnika stanu cywilnego m. in. przez sołtysa o znalezieniu zwłok osoby o nieustalonej tożsamości.

Poz. 17. Art. 83—87. Sporządzenie aktów zejścia (zgonów).

Ku uwadze gminnych komisji kontroli

Ministerstwo Aprowizacji zarządzeniem z dnia 17 lipca 1946 r. (Dz. Urz. Min. Apr. i H. Nr. 11 poz. 59) — uregulowało sprawę zaległości w obowiązkowych dostawach ziemiopłodów.

Stosownie do tego zarządzenia zaległości w niektórych wypadkach podlegają umorzeniu zaś reszta ściągnięciu przez gminne rady narodowe wzgl. referaty świadczeń rzeczowych starostw.

Gminne rady narodowe obowiązane są ściągnąć na własny koszt zaległości gospodarstw, posiadających od 2—10 ha gruntów ornych (z wyjątkiem warzyw). Przy czym ściągnięte przez gminę zaległości mają być użyte na pokrycie potrzeb gospodarczych, społecznych i oświatowych tej gminy, a przede wszystkim na pokrycie potrzeb siewnych.

Referaty świadczeń rzeczowych starostw ściągają zaległości w obowiązkowych dostawach ziemiopłodów w gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej gruntów ornych oraz zaległości w warzywach — w gospodarstwach warzywniczo-ogrodniczych o powierzchni powyżej 2 ha.

Wpływy z tytułu tych zaległości są przeznaczone na rzecz reglamentowanego zaopatrzenia ludności.

Szybkie i sprawne ściągnięcie zaległości z tytułu obowiązkowych dostaw ziemiopłodów jest rzeczą konieczną z następujących powodów:

a) wpływy z zaległości zwiększą zasoby aprowizacyjne, co wobec występujących jeszcze poważnych trudności w zakresie zaopatrzenia ludności jest okolicznością bardzo ważną;

b) zaległości przypadające na rzecz gmin stanowią dodatkowe źródło dochodu, którego pełne wykorzystanie pozwoli pokryć pilne potrzeby gospodarcze, społeczne, czy oświatowe, których w okresie powojennym jest tak wiele (np. zaopatrzenie nauczycieli i likwidacja dobrowolnych opłat). Sprawa ta ma tym większe znaczenie, że podatek gruntowy, który jest podstawą budżetów gmin — wpływa z opóźnieniem;

c) byłoby rzeczą niemoralną, niesprawiedliwą i szkodliwą z punktu widzenia prestiżu władz, aby opieszały wzgl. oporni z pośród zobowiązanych do świadczeń — znaleźli się w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do tych, którzy spełnili obowiązek obywatelski i świadczenia dostawili.

Z ŻYCIA RAD

ANTONINA SPANDOWSKA

Trzy drogi do jednego celu

(Jak pow. rady narodowe radzą sobie z przeludnieniem)

Powiaty położone przy dawnej granicy zachodniej w Wielkopolsce mają swoje specyficzne zagadnienia ludnościowo - gospodarcze. Charakter napotykaných na tym terenie trudności jest w wielu powiatach bardzo podobny, jakkolwiek nie identyczny. Rozwiązywanie jednak tych problemów przedstawia się w każdym powiecie inaczej, zależnie od pomysłowości powiatowych rad narodowych.

Podróżując od powiatu do powiatu zrobiłam w tym zakresie ciekawe spostrzeżenia i porównania, którymi w tej chwili mam zamiar podzielić się z czytelnikami.

Zagadnienie, które będzie przedmiotem tego artykułu, przedstawia się w najkrótszym zarysie następująco. W niektórych z dawnych powiatów przygranicznych w momencie wyzwolenia, 50 — 60% ogólnej liczby gospodarstw stanowiły obiekty poniemieckie. Były to w znacznej mierze gospodarstwa duże, postawione na dobrym poziomie, to też amatorów na ich objęcie nie zabrakło i nie brak do dziś. Kłopot właściwych czynników z obsadzeniem tych obiektów polega właśnie na nadmiarze kandydatów.

W pierwszej chwili rozumie się opuszczonymi gospodarstwami zajęli się ci, którzy byli najbliżej, a więc sąsiedzi — Polacy, dawna służba zamożnych gospodarzy niemieckich itp. Ci pierwsi osiedleńcy zajmowali się gospodarstwami poniemieckimi nierzadko przez rok lub półtora, wkładając pracę w uprawę roli, a częstokroć i inwestując w odbudowę zniszczonych budynków.

Później przyszedł napływ repatriantów i innych osadników którym ustawa daje pierwszeństwo przy obejmowaniu gospodarstw poniemieckich. Wspomnieć tu należy i o inwalidach, których niezdolność do pracy sięga czasem 80%, a którzy korzystając z przywilejów obejmowali gospodarstwa i obrabiali je niemiecką siłą roboczą, obecnie zaś po wysiedleniu Niemców nie mają kim uprawić ziemi. Repatrianci zaś napływali na ten teren masowo — samowolnie, omijając planową akcję P.U.R.-u, sprowadzając następnie bliższą i dalszą rodzinę, dawnych sąsiadów, przyjaciół itp.

Skutek tego procesu łatwy był do przewidzenia i nie dał na siebie czekać. Nastąpiło przeludnienie tego terenu i miejscowe władze stanęły wobec konieczności rozładowania nadwyżek osiedleńczych.

Trudność pogłębiła się jeszcze przez fakt, że w niektórych powiatach część gospodarstw uznanych początkowo za poniemieckie, okazało się własnością volksdeustchów, którzy z biegiem czasu uzyskali rehabilitację i — przywróceniu do praw — poczęli zabiegać o zwrot swoich gospodarstw.

Władze państwowe podjęły energiczną akcję w kierunku wyegzekwowania świadczeń rzeczowych.

Natomiast nie wszystkie gminy wykorzystują dość energicznie przysługujące im uprawnienia w odniesieniu do świadczeń rzeczowych, ściągają je w sposób zbyt powolny wzgl. nawet opieszały.

Sprawą winny zainteresować się gminne komisje kontroli oraz ustalić przyczyny tego stanu rzeczy. Tym więcej, że niektóre gminy mają możliwość uzyskania z tego źródła dość pokaźnych wpływów.

R. Cz.

Jak widać — sytuacja, które wytworzyła się na skutek tych procesów, nie jest łatwa ani prosta. Przyjrzyjmy się teraz jak poszczególne powiatowe rady narodowe przystąpiły do rozwiązania tych trudności. Stwierdziłmy, że zarówno wytyczne przyświecające poczynaniom rad jak i obrane metody różne są całkowicie w poszczególnych powiatach.

Za przykład trzech odmiennych koncepcji tego problemu posłużyć mogą trzy rady powiatowe: w Nowym Tomyślu, w Wolsztynie i w Chodzieży.

Rada powiatowa w Nowym Tomyślu poszła po linii najmniejszego oporu. Udział rady w akcji rozładowania nadwyżek osiedleńczych jest niewielki i raczej negatywny. Mianowicie rada wystąpiła do właściwego sądu, aby nie eksmitować osiedlonych już repatriantów. Wysłano również wniosek do Prezydium K.R.N. o wydanie zarządzenia, aby osiedlonych repatriantów pozostawić na zajętych przez nich gospodarstwach a natomiast przesiedlać volksdeustchów, jako element niepewny. W praktyce rada stara się osiedlać volksdeustchów na wolnych gospodarstwach poniemieckich. Około 50% volksdeustchów już takie obiekty uzyskało. Reszta pozostaje dotąd na swoich dawnych gospodarstwach wespół z osiedlonymi tam repatriantami i czeka na rozstrzygnięcie swego losu.

Niezależnie od tego odbywa się akcja przesiedlania nadmiaru ludności na Ziemię Odzyskaną, w szczególności na Pomorze Zachodnie. Akcja ta rozpoczęła się w sierpniu ub. roku. Prowadzi ją Komitet Osiedleńczo-Przesiedleńczy przy R.K.U., a powiatowa rada nie wzięła w niej żywszego udziału poza wydelegowaniem swego przedstawiciela do komitetu. Według relacji przedstawiciela P.R.N. skala tej akcji nie była wielka. Przesiedlono około 30 rodzin, które wyjechały przeważnie z pustymi rękami, bez inwentarza, zaopatrzone jedynie w niewielką zapomogę osiedleńczą, zebraną przez komitet wśród społeczeństwa. O dalszym losie tych rodzin przesiedlonych nic nie wiadomo. Powiatowa Rada przestała się nimi interesować i kontaktu nie utrzymuje. Przesiedleńcy stanowili najmniej wartościowy element z powiatu, akcja bowiem opierała się na dobrowolnych zgłoszeniach. Ci więc, którzy mieli już dobrze zaprowadzone gospodarstwa, którzy wzięli w nie pewien kapitał pracy — nie mieli chęci ich opuszczać. Wyjechali koniunkturalni raczej osiedleńcy, jakich znajduje się wszędzie, w poszukiwaniu lepszych obiektów. Jedynym przeto rezultatem całej akcji było usunięcie poza granice powiatu elementu zbędnego.

Trudno aprobować w zupełności takie stanowisko powiatowej rady. Tak w odniesieniu do kwestii volksdeutsche, jak i akcji przesiedleńczej w postępowaniu rady widać troskę wyłącznie o interesy własnego powiatu i absolutne ignorowanie interesów całości kraju. Rada czyni wysiłki dla pozbycia się volksdeutsche jako elementu niepewnego. Gdzież więc ich osiedlić? Na ziemiach starych nie ma wolnych terenów osadniczych. Wielkopolska zaś nie jest już obecnie ziemią przygraniczną, która może obawiać się „niepewnego elementu“ a przeciwnie — geograficznie leży w centrum Polski. A przecież nie można ich osiedlać na Ziemiach Odzyskanych, gdzie właśnie potrzebny jest element najpewniejszy pod względem polskości i najwartościowszy gospodarczo.

Toteż świadome utrudnianie volksdeutsche powrotu na ich gospodarstwa wydaje się w tym świetle niecelowe i wręcz błędne. Należy raczej dbać o to, aby każda jednostka spełniła najbardziej pożyteczną rolę w ogólnej gospodarce narodowej, a volksdeutsche — zrehabilitowani przez sąd — najbardziej chyba będą użyteczni na swoim dawnym terenie, do którego są przywiązani.

Równie krótkowzroczne i ciasne stanowisko wykazała rada wobec akcji przesiedleńczej, dbając tylko o wyzbycie się z powiatu mało wartościowego balastu. Fakt, że ci ludzie poszli na Ziemię Odzyskaną, czyni całą akcję wartością ujemną z punktu widzenia ogólnopolskiego.

Aby nie być gołosłowną, przytoczę zaraz dla kontrastu najbardziej pozytywne i celowe rozwiązanie problemu przeludnienia, jakie dotąd spotkałam. Znalazła je Rada Powiatowa w **Chodzieży**.

Droga, jaką tu obrano jest niewątpliwie trudniejsza i dłuższa, wymaga dużego nakładu pracy i zabiegów. Ale jakże inny będzie rezultat!

Otóż Rada w Chodzieży tworzy spółdzielnie osadniczo-parcelacyjne na Ziemiach Odzyskanych. Nie jest to wysyłanie ludzi na oślep bez zbadania warunków w jakie jadą. Delegacja PRN wyjechała do sąsiedniego powiatu pilskiego, położonego po drugiej stronie dawnej granicy. Tam wybrano 300-hektarowy majątek o niezniszczonych zabudowaniach pod przyszłą spółdzielnię. Skompletowanie ekipy osadniczej odbywa się planowo i celowo. Dobiera się ludzi młodych i — co ciekawsze — zamożniejszych, posiadających lub mogących uzyskać od rodziny nieco inwentarza. Dla uzupełnienia braków rada wykorzystuje przydziały koni z UNRR'Y. Ogólnie biorąc dąży się do zrealizowania zasady, że co najmniej 50 proc. członków grupy osadniczej winno posiadać konia i krowę. Wówczas dopiero bowiem wspólne gospodarstwo stoi na realnych podstawach i ma szansę rozwoju. Placówka jest już zorganizowana w tym stopniu, że gdy tylko mrozy miną, osadnicy wyjadą na nowe gospodarstwo, aby już tam dokonać zasiewów wiosennych. Z tą chwilą jednak nie skończy się opieka rady nad spółdzielnią. Przeciwnie, powiat obejmuje patronat nad nową placówką, będzie z osadnikami utrzymywał kontakt, wspomagał w razie potrzeby i pilnował, aby całe przedsięwzięcie nie poszło na marne.

Nie poprzestając zresztą na tej jednej spółdzielni, powiatowa rada obiera drugi podobny obiekt w powiecie Skwierzyna. Z biegiem czasu projektuje się tworzenie dalszych aż do pełnego rozładowania nadwyżki ludnościowej.

System ten z pewnością nie opróżni powiatu „deus ex machina“ w ciągu kilku miesięcy z całej liczby zbędnej ludności. Rada powiatowa jednak zdaje sobie sprawę z mogących wyniknąć trudności, czego dowodem jest objęcie patronatu nad zakładanymi spółdzielniami. Cały plan jednak scharmonizowany jest z ogólną polityką ludnościową państwa. Na ziemię odzyskaną wysyła się ludzi odpowiedniejszych, młodych, — grupę przygotowaną do objęcia trudnej i odpowiedzialnej placówki. Element słabszy pozostaje w powiecie na ziemi starej w warunkach niewątpliwie łatwiejszych.

Chodzież znalazła rozwiązanie bezsprzecznie najbardziej pomysłowe dla problemu przeludnienia powiatu. Jednak powiaty, które poradziły sobie z tymi trudnościami w jeszcze inny sposób, również godny uwagi. Za przykład służyć może tu Rada Powiatowa w **Wolsztynie**.

Sprawą tą zajęła się tam komisja ziemiska przy P. R. N. Nie szczędząc trudu i zabiegów postanowiono każdy wypadek załatwić indywidualnie. Komisja jeździła w teren dla zbadania warunków każdej „zbędnej“ rodziny. Do przesiedlenia na Zachód kwalifikowano kawalerów, ludzi młodych, młode bezdzietne małżeństwa, element silniejszy gospodarczo. a więc np. posiadający zamożną rodzinę, która byłaby w stanie dopomóc osadnikom w zagospodarowaniu się. Rodziny liczne, obciążone dziećmi z zasady pozostawiano na miejscu.

Ta sama komisja ziemiska porozumiała się uprzednio z kilku powiatami na ziemiach odzyskanych, zasięgając informacji, ile jest tam jeszcze wolnych gospodarstw i w jakim stanie. Wiadomości podano następnie kandydatom na wyjazd.

Ten sposób załatwienia sprawy jest może nie tak „koronkowy“ jak plan Rady Chodzieskiej, niemniej jednak ludzki i rzetelny.

Również w stosunku do b. volksdeutsche Rada w Wolsztynie zajęła inne stanowisko niż Rada Nowotomska. Sprawę każdego volksdeutsche rozpatruje się indywidualnie. Jeżeli wynik badania stwierdzi, że udział danego osobnika w armii niemieckiej nastąpił pod wpływem nacisku i terroru, wówczas zwraca się dawne gospodarstwo b. volksdeutsche. Natomiast jeśli był ochotnikiem, nadaje mu się inny obiekt — zniszczony, który niejako za karę musi odbudować własnymi siłami.

Widać więc, że z najtrudniejszej sytuacji można znaleźć wyjście. I niejedno. Tylko należy nie szczędzić wysiłków. Plan Chodzieży powinien znaleźć naśladowców. Jeżeli zaś w jakim powiecie, trapiącym przez podobne troski nie uda się skompletować grupy wyposażonej dostatecznie w inwentarz — i na to jest sposób. Budżety powiatowych związków samorządowych oraz gmin naogół mocno stanęły na nogach po ustaleniu wymiaru podatku gruntowego. Myślę, że niejedyn powiat zdobyłby się na uzupełnienie wyposażenia grupy osiedleńców z własnej — że tak powiem — kieszeni.

Jesteśmy ciekawi, jakie rezultaty dadzą poczynania wymienionych rad. Mamy nadzieję, że PRN w Chodzieży dobrze przemyślała swój plan i nie zapominała o tym, iż zbiorowe gospodarstwo jest etapem przejściowym, po którym następuje podział majątku na gospodarstwa indywidualne, dobrze wyposażone dzięki okresowi wspólnej pracy.

POMOC DLA POWODZIAN — TO PIERWSZY OBOWIĄZEK RAD NARODOWYCH

ANNA DĘBEK

Wiosenne troski WRN Poznań

Akcja siewna.

Na posiedzeniu plenarnym w dn. 26.II br. Wojewódzka Rada Narodowa w Poznaniu rozpatrywała szereg spraw dotyczących akcji ornej i siewnej i wszelkich zagadnień związanych z wiosennymi pracami w polu. Sytuacja w tym zakresie niestety nie jest łatwa. Długotrwała i niezwykle mroźna zima spowodowała wymarżnięcie dużej ilości jesiennych zasiewów. Plaga gryzoniów nie jest jeszcze pokonana, przeciwnie — w niektórych powiatach zaobserwowano zwiększenie się pojawu myszy. Ziemia Lubuska wcielona do województwa poznańskiego nie jest jeszcze całkowicie zasiedlona.

W rozumieniu tej sytuacji wojewódzka rada powzięła uchwały, które w formie okólnika zostały rozesłane podległym radom terenowym.

I. Wojewódzka rada narodowa apeluje do wszystkich rolników, instytucji społecznych i majątków państwowych, aby ziarna siewnego i sadzeniaków nie spalali zwierzętami i chronili je przed zniszczeniem. Powiatowe rady narodowe w porozumieniu z Samopomocą Chłopską rozpoczną na swym terenie akcję uświadamiającą w tym kierunku.

II. Wojewódzka rada narodowa poleca wszystkim powiatowym radom narodowym w porozumieniu z władzami państwowymi i Samopomocą Chłopską zorganizowanie w najbliższym terminie *narad siewnych* z najszerszym udziałem chłopów-rolników.

III. Wojewódzka rada narodowa wzywa władze szkolne i organizacje młodzieżowe do rozpatrzenia możliwości udziału młodzieży w wiosennej akcji siewnej.

IV. Wojewódzka rada narodowa wzywa wszystkie władze terenowe do bezwzględnego wykorzystania wszystkich sił pociągowych w miastach przy nadchodzącej wiosennej kampanii siewnej. Należy zawczasu przystąpić do planowego rozdzielania sił pociągowych w terenie.

Przerzut traktorów na Ziemię Lubuską.

Zorganizowaniem tej akcji zajął się w porozumieniu z WRN Wojewódzki Pełnomocnik Ministerstwa Ziemi Odzyskanych do Spraw Akcji Siewnej na Ziemi Lubuskiej, który informuje Prezydium WRN o jej przebiegu. W wyniku konferencji ustalono ostatecznie plan przerzutu traktorów, który w ogólnym rzucie przedstawia się następująco.

27 starych powiatów województwa poznańskiego posiada 424 traktory czynne, znajdujące się w dyspozycji PPT i MR. Z tej ogólnej ilości przeznaczono 100 traktorów na przerzut do dwunastu powiatów Ziemi Lubuskiej. Przy wyborze traktorów głos decydujący mają powiatowe rady narodowe z tym zastrzeżeniem, że przewiduje się przerzut traktorów przeznaczonych do orki gospodarstw drobnej własności rolnej oraz majątków posiadających większą ilość inwentarza pociągowego. Traktory przekazane na własność Ośrodkom Kultury Rolnej nie ulegają przerzutowi.

Przeniesione traktory zostaną użyte zarówno do pracy w majątkach państwowych, jak i do orki

u osadników oraz do zagospodarowania bezpiecznych jeszcze odłogów. Dysponowaniem traktorami dla majątków zajmie się Państwowy Zarząd Nieruchomości Ziemijskich. Traktory zaś przeznaczone dla orki u osadników zostaną powierzone Gminnym Spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej.

Walka z plagą gryzoniów

Plaga myszy na terenie województwa poznańskiego objęła obszar sięgający blisko 700.000 ha. Działająca z ramienia poznańskiej Delegatury Biura Kontroli przy Prezydium KRN komisja do skontrolowania i ustalenia rozmiarów plagi myszy i innych szkodników w rolnictwie na terenie województwa poznańskiego podaje następujące dane. Ogólny obszar opanowany przez myszy wynosi:

	Obszar kłeskowy	Obszar plagowy
Ziemia Lubuska	200.000 ha	300.000 ha
Powiaty dawne	88.525 ha	100.550 ha
	288.525 ha	400.550 ha
		288.525 ha

Razem obszar opanow. przez myszy 689.075 ha

Prowizoryczna ocena szkód wyrządzonych przez myszy na Ziemi Lubuskiej przedstawia się następująco: 40 — 60% ogólnych strat w zbiorach zbożowych, 10 — 20% strat w okopowych.

Walka z gryzoniami dotychczas prowadzona była za pomocą zatrutego ziarna, którego zużyto w 1946 r. — 57.517 kg. Skuteczność jednak tej akcji w stosunku do olbrzymich potrzeb jest niewielka. Możliwość efektywnego zwalczania gryzoniów przy tak szerokim rozplenieniu jak to obecnie ma miejsce, leży tylko w równoczesnym stosowaniu środków chemicznych i bakteriologicznych.

Rada wojewódzka uchwałą z dnia 13.11.1946 powołała komisję do walki z gryzoniami, która w porozumieniu z Pełnomocnikiem do Spraw Akcji Siewnej stworzyła możliwość masowej przemysłowej produkcji szczepionki tyfusu mysiego. Szczep został dostarczony przez Zakład Weterynaryjny w Gorzowie, a Zakład Mikrobiologii Uniwersytetu Poznańskiego zawiadomił, że może się podjąć masowej produkcji. Szczep został zbadany i wypróbowany na myszach i szczurach przez prof. dr. Adamskiego i zakwalifikowany jako nadający się do przemysłowej produkcji. Wobec powyższego wojewoda poznański i wojewódzka rada zwrócili się do Ministerstwa Rolnictwa o przyznanie zakładowi mikrobiologii kredytu w wysokości 10 mil. zł., przy czym przedstawiono program przewidujący produkcję 50.000 litrów szczepionki. W odpowiedzi ministerstwo doniosło, że ogólne kierownictwo produkcji szczepionki tyfusu mysiego powierzono Instytutowi Weterynarii w Puławach. Jednakże ani próby porozumienia się z instytutem nie powiodły się, ani też produkcja szczepionki w ilościach potrzebnych dla Ziemi Lubuskiej nie została dotąd przez ten Instytut podjęta.

Wobec tego wojewódzka rada na posiedzeniu w dn. 26.II. br. uchwaliła ponownie konieczność produkcji szczepu mysiego w ramach projektu

przygotowanego przez wojewódzką komisję do walki z gryzoniami i zwróciła się raz jeszcze do Ministerstwa Rolnictwa o jaknajśpieszniejsze uruchomienie zapotrzebowanych kredytów. W razie nieprzyznania kredytów produkcja szczepionki

w Poznaniu nie będzie mogła być podjęta, a wojewódzka rada nie będzie mogła ponieść odpowiedzialności za straty wynikłe z nienależytego zorganizowania walki z kłeską myszy na terenie Ziemi Lubuskiej.

Z całej Polski

Z działalności komisji kontroli

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Komisje Kontroli zostały powołane w powiecie przeważnie w połowie 1946 r.

Dużą aktywnością odznaczają się powiatowa Komisja Kontroli i miejska w Raciborzu. Komisje te przeprowadziły w ciągu krótkiego stosunkowo okresu czasu, bo w niespełna 4 miesiące, po kilkanaście kontroli organów wykonawczych i przedsiębiorstw związków samorządowych oraz urzędów i przedsiębiorstw państwowych. W kilku wypadkach stwierdzono nadużycia i skierowano sprawy do prokuratora.

Pozostałe komisje kontroli aczkolwiek nie były beczynne — działały słabiej.

Komisje gminne ograniczyły się prawie wyłącznie do skontrolowania działalności zarządów gminnych.

Dodatni wpływ na uaktywnienie komisji kontroli niewątpliwie wywrze uchwalenie przez wszystkie rady narodowe regulaminów dla tych komisji, oraz oparcia pracy na okresowych planach kontroli.

Wojewódzka Komisja Kontroli w Katowicach zbadała w październiku r. b. gospodarkę Powiatowego Zarządu Drogowego w Grodkowie. Stwierdzono brak 3 cystern po benzynie z 9-ciu pozostawionych przez okupanta oraz zbyt wysokie koszty przewozu cystern. Komisja określiła wysokość strat z tego tytułu na sumę ponad 4.700.000 zł. Sprawę skierowano do Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Kontrola magazynów „Społem“ z towarami z U.N.R.R.A. w Mysłowicach, Zabrze i Gliwicach wykazała, że około 900 ton grysiku kukurydzianego jest zarażone wołkiem zbożowym.

W toku kontroli piekarni i magazynów na terenie Wojew. Śląsko-Dąbrowskiego w szeregu wypadków stwierdzono, że podstawiane przez kolej wagony na przewóz mąki i zboża mają podziurawione dachy oraz nie są oczyszczane wobec czego często dochodzi do zamoknięcia przesyłek, a następnie zatechnięcia i zrośnięcia.

Ponadto zboże poważnie zagrożone wołkiem zbożowym i molem rozsyłane jest bez dezynfekcji po terenie całego województwa, co powoduje rozszerzanie się plagi szkodników.

Powiatowa Komisja Kontroli w Lublińcu ujawniła, że kierownik młyna parowego w Lublińcu prowadzi w młynie skup zboża na własny rachunek. W marcu r. b. młyn przyjął od kierownika do przemiału ok. 45 ton żyta bez karty przemiałowej i bez pobrania należności za przemiał. Straty z tyt. tych machinacji — obliczone na 125.000 zł — zabezpieczono. Sprawę przekazano do Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami. Również i inne miejskie i powiatowe komisje kontroli wykryły szereg uchybień i niewłaściwości. W październiku r. b. Prezydium W. R. N. uruchomiło nadzór Komisji Kontroli na kampanię cukrowniczą 1946/47 r. oraz rozprawdaniem i sprzedażą leków UNRRA (202 apteki).

WOJEWÓDZTWO GDAŃSKIE

Komisje Kontroli woj. gdańskiego przeprowadziły w pierwszym półroczu 1946 r. — 434 kontrole. Więcej niż połowa, bo 277 kontroli dotyczyła samorządu. Niewielka stosunkowo liczba kontroli odnosiła się do urzędów (32) i przedsiębiorstw państw. (36).

W terenie nie wszędzie komisje kontroli sprawnie funkcjonowały. Przyczyną tego był brak odpowiednio przygotowanego elementu działaczy społecznych oraz okres organizacyjny terenowych rad narodowych.

Ostatnio na terenie województwa odbyły się zjazdy powiatowe przewodniczących gminnych i miejskich rad narodowych oraz przewodniczących komisji kontroli. Akcja ta

miała na celu uaktywnienie oraz wprowadzenie na właściwe tory działalności komisji kontroli.

W wyniku akcji instrukcyjnej daje się zauważyć wyraźną poprawę na odcinku działalności komisji kontroli.

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

Wojewódzka Komisja Kontroli przeprowadziła w m-cach wrześniu i październiku 3 kontrole, między innymi Wydziału Apropowizacji i Handlu Urzędu Wojewódzkiego. W wyniku kontroli Prezydium W. R. N. wystąpiło do właściwych władz z odpowiednimi wnioskami.

Powiatowe i miejskie komisje kontroli dokonały w tym okresie 51 kontroli.

W roku ubiegłym i wiosną r. b. zostały poinstruowane na specjalnych zjazdach i odprawach wszystkie komisje kontroli. We wrześniu i październiku b. r. przeprowadzono we wszystkich powiatach województwa powtórne odprawy instrukcyjno-sprawozdawcze dla przewodniczących i członków gminnych komisji kontroli. Odprawy te miały na celu pogłębienie wiadomości komisji kontroli, ulepszenie metod pracy, usprawnienie sprawozdawczości, wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

Komisje Kontroli przeprowadziły w pierwszym półroczu 1946 r. ogółem 439 kontroli, z czego: gminne — 182, miejskie miast niewydzielonych — 84, następnie miast wydzielonych — 32, powiatowe — 141. Kontrolowano przede wszystkim samorząd (266 kontroli), a następnie spółdzielczość (73), przedsiębiorstwa państwowe (61) i urzędy państw. (39).

Cyfry powyższe dotyczą 127 gmin wiejskich, 39 miejskich, oraz 15 powiatów (nie obejmują 3 powiatów). Do dn. 30.6. 1946 r. niektóre rady narodowe, nieliczne zresztą, komisji kontroli jeszcze nie powołały.

W okresie od 20.X — 15.XI. 1946 r. Wojewódzka Komisja Kontroli przeprowadziła w poszczególnych powiatach zjazdy przeszkoleniowe dla członków gminnych i miejskich komisji kontroli. Zjazdy miały na celu zapoznanie komisji z regulaminem, uprawnieniami i zadaniami oraz metodami

Rady narodowe woj. łódzkiego

Współdziałal rad gminnych województwa łódzkiego w akcji zbiorczych zaległych świadczeń rzeczowych, kontrolowane przez prezydium rad narodowych i wojewódzkich, dał w IV kwartale r. ub. następujące wyniki cyfrowe. Dostarczono — zboża 33.645 q, co stanowi 64,5% zaległości, ziemniaków 81,235 q, czyli 94%, mięsa w naturze 1.997 kg i gotowizną zł 17.806.625 oraz mleka w naturze 4.289 litr. i gotowizną zł 18.372.922.

Zebrań sprawozdawczych w województwie łódzkim na dzień 31.12.46 odbyło się 258 przy frekwencji (od 90 do 400 a nawet do 1.000 uczestników) i nastroju zupełnie zadawalającym.

Zebrań chętnie zabierali głos w dyskusji na tematy nie tylko lokalne lecz i ogólnopolskie.

W ten sposób zebrania sprawozdawcze wiążą ludność terenu z jego radą narodową i dają tej ostatniej bodźca do dalszej pracy w myśl życzeń, dążeń i wskazań obywateli.

Z życia miejskiej rady narodowej w Legnicy

Miejska rada narodowa ukonstytuowała się ostatecznie dnia 8.V.1946 r. pod przewodnictwem dyrektora gimnazjum ob. Podoby Jana. Dla usprawnienia pracy utworzono następujące komisje: finansowo-budżetową, oświatową, osiedleńczą, lokalową, regulaminową i kontroli społecznej.

Poszczególne komisje mogą się wykazać pozytywnymi wynikami działalności i tak: dzięki współpracy Komisji Oświatowej i Zarządu Miasta z Inspektoratem Szkolnym uzyskano od władz sowieckich zwrot 3 dużych gmachów szkolnych,

w których ulokowano kilka nowopowstałych szkół różnych typów. Obecnie Legnica posiada 5 szkół powszechnych, 3 przedszkola, 1 gimnazjum i liceum ogólno-kształcące, gimnazjum i liceum dla dorosłych, gimnazjum i liceum handlowe, żeńską szkołę gospodarczą, gimnazjum i liceum pedagogiczne ze szkołą ćwiczeń, dokształcającą szkołę zawodową, oraz szkołę muzyczną.

Dzięki pomocy finansowej M.R.N. pracują także w mieście 4 kursy dokształcające w zakresie pełnej szkoły powszechnej oraz kurs repolonizacyjny dla autochtonów. M.R.N. dołożyła wszelkich sił, ażeby szkoły w okresie zimowym zapatrzyć w opał. Prezydium M.R.N. zająłwilo między innymi sprawę weryfikacji autochtonów, zabiega w Wojew. R. N. o odznaczenie matek sześciorga i więcej dzieci, brązowymi i srebrnymi krzyżami zasługi, poparło akcję zbiórki złomu przez organizację młodzieżowe i szkoły, rozpatrywano sprawę unormowania gospodarki miejskiej, powołano Komitet Dainy Narodowej itd.

Wiele pracy wykazała Komisja Kontroli Społecznej, dokonując całego szeregu ścisłych kontroli w różnych instytucjach np. w Obwodowym Urzędzie Likwidacyjnym, w „Spolem“, w Państw. Zjedn. Wytwórni Marynat, Stacji Traktorów, w aptekach, w Sierocińcu, Ośroku Zdrowia, itd.

M.R.N. wkłada dużo starań w sprawę oświetlenia mieszkań i ulic miasta, której jeszcze niestety nie udało się pomysłnie rozwiązać.

W najbliższym czasie dzięki staraniom M.R.N. będzie uruchomiona nieczynna od dwu lat gazownia miejska. Wachlarz spraw zafatwionych przez M.R.N. i poszczególne jej komisje jest bardzo rozległy. Trudno nawet pobieżnie choćby ważniejszych spraw dotknąć w krótkim ujęciu. Wiele pracy poświęcono także sprawom gospodarczym i finansowym; budżet zarządu miasta tak na rok 1946 jak i na rok 1947 w dochodach i rozchodach jest realnym, a dzięki harmonijnej współpracy zarządu miasta i M.R.N., leżący nad rzeczką Kocubą stary Piastowski Gród Legnica, powoli lecz stale dźwiga się ze zniszczeń wojennych, dążąc ku lepszemu jutru. **Istotnie Legnica ma się ozym podwalać. Aż kusi żeby ją odwiedzić i stwierdzić osiągnięcia na miejscu.** J. B.

Jak gospodaruje samorząd plocki?

W lutym b. r. samorząd plocki obchodził II-ą rocznicę ukonstytuowania się rady narodowej i zarządu miejskiego.

Jaki jest stan gospodarki samorządowej Płocka po 2 latach pracy?

Sprawozdanie z wykonania budżetu za rok 1945/46 wykazuje, że wydatkowano w tym czasie ok. 11 mil. zł. Ogólna suma wydatków pokrywa się z preliminowaną w budżecie, jednak w poszczególnych działach powstały większe odchylenia. Przekroczony został budżet ogrodu miejskiego, natomiast budżet oświaty i kultury zrealizowany został tylko w 70%.

Obecnie w zarządzie miejskim prowadzone są prace nad sporządzeniem budżetu na rok 1947. Prace te są już na ukończeniu. W związku z tym na wniosek zarządu, rada miejska uchwaliła ostatnio statut podatku od plakatów, sztyldów i anonosów.

Z przedsiębiorstw miejskich na uwagę zasługuje praca cegielni, która wyprodukowała w r. 1946 ponad milion sztuk cegły. Pokażne dochody miastu daje rzeźnia, która w listopadzie ub. r. przekazała do kasy miej-

skiej przeszło 800 tys. zł, a w grudniu blisko milion zł. Miasto administruje 198 domami opuszczonymi i porzuconymi.

Jedną z większych pozycji rozchodowych stanowią wydatki na opiekę społeczną. Np. w grudniu ub. r. wydatkowano na ten cel ok. 650 tys. zł. W ramach tej akcji kuchnia przy domu starców wydała 4 tys. bezpłatnych obiadów, wydano podopiecznym opał i żywność. Akcją tą objęty jest również punkt opiekuńczy nad matką i dzieckiem.

W końcu ub. r. zakończony został remont szeregu budynków miejskich. Z dokonanych inwestycji na podkreślenie zasługuje przeprowadzenie przewodu wodociągowego do osiedla im. Bolesława Limanowskiego, wybudowanie kanału na ul. Obrońców i powiększenie taboru Zakładu Oczyszczania Miasta.

A jakie są obecnie najpilniejsze zadania samorządu plockiego?

Wśród zadań tych na czoło wysuwa się zagadnienie opracowania planu regulacyjnego miasta. Brak tego planu tamuje rozbudowę miasta, które ma wszelkie warunki rozwoju. Obecnie w Płocku, w którym mieści się szereg urzędów o zasięgu wojewódzkim, jest ciasno. Niektóre instytucje i urzędy projektują wybudowanie własnych gmachów, co przyczyniło by się w pewnej mierze do zmniejszenia głodu mieszkaniowego, konieczne jest jednak uprzednie opracowanie racjonalnego planu zabudowy miasta. Zarząd miejski nie zaniedbuje tej sprawy, o czym świadczą zwoływane w tej sprawie zebrania i podjęte studia. Współdziałanie w tym kierunku ze strony miejscowego społeczeństwa, a przede wszystkim instytucji i przedsiębiorstw, które planują rozbudowę, jest jak najbardziej wskazane, ułatwi to bowiem i przyspieszy wykonanie tego ważnego zadania.

Gminy, które nie chcą książek

W październiku 1946 r. odbyła się w Warszawie konferencja przewodniczących wojewódzkich rad narodowych. Zjechali się oni z całej Polski, by poruszyć najważniejsze sprawy i trudności terenowe wszystkich rad w Polsce. Obradom przewodniczył ob. Prezydent R. P.

Sprawozdanie z przebiegu konferencji zostało wydrukowane i rozesłane bezpłatnie do wszystkich rad narodowych w Polsce.

Otrzymały je rady wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne. Niestety znalazły się gminy, które odmówiły przyjęcia książki. Podajemy te rady narodowe, które są zdecydowanym wrogiem czytania. Nie próbowały nawet sprawdzić co to za książka, poprostu odmówiły. Oto one: GRN Łąka pow. gostyński, woj. warszawskie, GRN Brynica pow. tarnogórski, woj. śląsko-dąbrowskie, GRN Krzesiny woj. poznańskie.

Taki „książkowstręt“ to przykry objaw. Współczujemy.

Głosy Czytelników

WSPÓLPRACA RAD NARODOWYCH Z PRASĄ

Otrzymałmśmy pierwszą wypowiedź na temat współpracy rad narodowych z prasą. Jest to zagadnienie żywotne, wobec czego zapraszamy inne rady do podzielenia się swoimi doświadczeniami.

W dn. 25.II br. wojewódzkie rady narodowe otrzymały okólnik z Kancelarii Cywilnej Prezydenta R. P. w sprawie podjęcia inicjatywy współpracy z prasą terenowych rad narodowych.

Mazurska WRN. współpracę w tym kierunku podjęła od początku swego istnienia, dlatego może podzielić się z czytelnikami zdobytym doświadczeniem.

1) Przede wszystkim nawiązała stały kontakt z dziennikiem olsztyńskim „Wiadomości Mazurskie“, któremu przesyłane są szczegółowe sprawozdania z posiedzeń plenarnych rady, wzmianki dotyczące ciekawszych zagadnień poruszanych na posiedzeniach prezydium i komisji, oraz ciekawsze wiadomości ze sprawozdań terenowych rad narodowych.

Dzięki powyższemu społeczeństwo Okręgu Mazurskiego jest stale i szczegółowo informowane o pracach rad narodo-

wych i osiągnięciach tej pracy, co pozwala jednocześnie szerszym masom na zorientowanie się w znaczeniu i w zakresie działalności rad, która obejmuje niemal wszystkie zagadnienia życia publicznego i gospodarczego. Niektóre zagadnienia przekazywane są także prasie warszawskiej.

2) Współpraca z tygodnikiem „Rada Narodowa“ pozwala na przekazywanie doświadczeń osiągniętych w pracach naszej rady, które mogą posłużyć innym, oraz korzystać z doświadczeń cudzych, celem usprawnienia pracy na własnym terenie. Taka wymiana osiągniętych doświadczeń jest ze wszech miar pożyteczna, gdyż pozwala na uniknięcie błędów, pobudza inicjatywę i zdrowe współzawodnictwo.

3) Mazurska WRN., śledząc bieg myśli społecznej, niejednokrotnie wykorzystuje wzmianki w prasie dla wszczęcia właściwej akcji, by zapobiec złu, lub podkreślić słuszność wysuwanych postulatów, realizując je w ramach swoich uprawnień. Bywa także, że MWRN. przez podanie uprzednio, szeregu odpowiednio opracowanych artykułów, porusza umysł społeczeństwa swego okręgu, celem zapoznania się z opinią ogółu, a po tym podejmuje uchwały odnośnie omawianego przedmiotu.

4) W wypadkach szczególnej wagi, gdy chodzi o szybkość działania, MWRN. posługuje się nadawaniem komunikatów przez miejscowe radio, co dzięki dość rozpowszechnionym „głośnikom domowym“ — daje pożądane rezultaty.

Reasumując powyższe, Mazurska WRN. w oparciu o zdobyte doświadczenie stwierdza, że współpraca z prasą w pracach terenowych rad narodowych jest jak najbardziej słuszną i pożądaną. Aby współpracę tę postawić na właściwym poziomie Mazurska WRN. zamierza w swym biurze prezydyjnym powołać referat prasowy, co też w najbliższym czasie będzie przeprowadzone.

D. Gadomska

GMINA ZAGÓRZE PRACUJE

Jako przewodniczący G. R. N. wsi Zagórze i radny pow. będzińskiego, pozwolę sobie zdać po części sprawozdanie z mojej gminy.

Gmina posiada 12 tys. mieszkańców i składa się z trzech gromad.

Zagórze w 65% czerpie dochody i opiera się na przemysle. Znajdują się tu 2 kopalnie węgla: kopalnia Mortimer i kopalnia Klimontów II-gi, a kopalnią Klimontów I-szy jest zatopiony szyb, z którego woda jest odciągana maszynami i przez filtry i zbiorniki przesyłana do spożycia do miejscowych pompek i wodociągów. Z 2-ch kopalni woda schodzi do szybu kop. Klimontów II-gi, a przez to te dwie kopalnie są odwadniane z niskich pokładów węgla, a z wyższych pokładów czerpie się węgiel. Te kopalnie były zatopione w 1933 r. przez kartel węglowy jako nierentowne, a dzisiaj od Zjednoczenia Węglowego sztandar i nagrodę za wydobycie węgla, otrzymały właśnie te 2 kopalnie: Mortimer i Klimontów I-szy.

Tak kapitał międzynarodowy, potrafił prowadzić gospodarkę w czasach sanacyjnych.

Gospodarka rolna jest na niskim poziomie. W 35% tereny są mało wilgotne, bo są podrobione przez kopalnię, gdzie cała woda ucieka do podziemi, a nawet w lecie, zanika w studniach. Przez to gminy są mało urodzajne i piaszczyste, łąki zaś mało procentowe. Jest wiele pastwisk i nieużytków, zrujnowanych przez t. zw. „bieda szyby“ z lat 1920 — 1938, kiedy były czasy bezrobocia, a miejscowa ludność proletariacka

z tych to szybów się utrzymywała i czerpała dochody dla swej egzystencji za rządów sanacyjnych Sławków i Kostków Biernackich.

Dochody budżetowe, po większej części przypadają nam:

a) z podatku od wydobycia węgla (1% od kwintala). Gmina bierze 50% i samorząd powiatowy 50%. Stanowiło to około 65% budżetu.

b) z podatku gruntowego od nieruchomości i lokali, który będzie pobierany na rok budżetowy 1947.

Szkolnictwo na naszym terenie pochłonęło najwięcej tych dochodów: 4 szkoły były zdewastowane przez okupanta, bez dachów, okien, szyb i drzwi. Po uporaniu się z tymi trudnościami, brakuje nam około 5 sił nauczycielskich. Wynagrodzenie personelu nauczycielskiego jest jeszcze niskie, wobec czego przemysł miejscowy, który potrzebuje sił biurowych i płaci o 100% do 200% więcej, ściągnął siły nauczycielskie do siebie, a świeżych sił nie posiadamy, a więc wyłoniła się kwestia skąd zdobyć te potrzebne siły. Na posiedzeniu rady powiatowej przy udziale inspektora szkolnego, postanowiono utworzyć kursy roczne dla tych uczniów i uczennic, którzy skończyli 7-tem oddziałów. Przez 1 rok będą chodzić na kursy, a po roku pójdą uczyć dzieci w niższych oddziałach z tym, że przez wakacje 2-wu miesięczne w okresie 5-ciu lat będą się dokształcać i po tym okresie przystąpią do egzaminu nauczycielskiego i otrzymają dyplom nauczyciela.

W ten sposób postanowili ob. ob. radni rozwiązać kwestię braku personelu nauczycielskiego na przyszłość.

Opieka społeczna, na naszym terenie jest kwestią poważną z tego powodu, że mamy dużo wdów po górnikach kopalnianych i starych górnikach. Kopalnie zostały zamknięte przez kartele w roku 1933, a robotnicy i wdowy otrzymały jednorazowe odprawy, które z biegiem czasu im się rōzeszły, poza tym wyniszczyła ich wojna. Okupacja przysporzyła nam wiele wdów i sierot po zamordowanych górnikach i innych robotnikach fabrycznych, którzy poginęli w Oświęcimiu, w Mysłowicach i innych obozach.

Okupant, za opuszczenie 1 lub 2-ch dni w miesiącu wysyłał do więzienia i na szubienicę lub rozstrzeliwał jako nierobów lub sabotażystów. Robotnik opuszczał dniówki, bo nie mógł wyrobić przy tak małym odżywianiu, nieraz z przemęczenia i choroby nie przychodził, bo nie mógł. Gestapo wykorzystywało te momenty, aby zniszczyć polskiego górnik i rzemieślnika, czy też robotnika.

Przez takie warunki, sprawa opieki jest dziś na naszym terenie kwestią poważną, ponieważ mamy dużo starców, wdów, sierot i kalek z wypadków kopalnianych przed 1939 r. Taka jest dola górnik tego nieubłaganego skarbnika podziemnego, którą wciąż buduje nową, silną i sprawiedliwą Polskę Ludową, Demokratyczną.

Leon Śledź

Dział porad prawnych pod redakcją dr Jerzego Starościaka

Kto w myśl art. 10 i 11 ustawy z dnia 17.II. 1922 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 143) jest obowiązany do ponoszenia wydatków na pręnumeratę dzienników urzędowych Kuratorium i Min. Oświaty, gmina czy Skarb Państwa?

Według art. 10 powołanej wyżej ustawy koszty zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych są pokrywane: a) przez Skarb Państwa. b) przez gminę. według

zaś art. 11 Skarb Państwa ponosi wszelkie wydatki na pomoce naukowe, materiały do nauki, biblioteki i druk szkolne; gmina — na wszelkie inne potrzeby rzeczowe szkół, a w szczególności na wewnętrzne urządzenie szkół, na oświetlenie i opał, na materiały piśmienne, utrzymanie służby, porządku, czystości.

Ponieważ dzienniki urzędowe Kuratorium i Min. Oświaty nie mogą być uważane za rodzaj materiałów piśmiennych, a w innych przytoczonych rodzajach potrzeb rzeczowych,

których koszty ponosi gmina, oczywiście się nie mieszczą, ponieważ, z drugiej strony, dzienniki urzędowe jak inne czasopisma mieszczą się w pojęciu biblioteki szkolnej, której koszty utrzymania ponosi Skarb Państwa, należy przyjąć do wniosku, że koszty prenumeraty dzienników urzędowych w myśl powołanych wyżej przepisów ustawowych obciążają nie gminę, lecz Skarb Państwa.

Stefan Dratwa

Czy wydatki na inwestycje z niewyczerpanych kredytów w okresie budżetowym 1946 roku mogą być użyte na inwestycje w roku 1947?

Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 31.XII. 1946 r. Nr. D. III—11858/C. K. S./46 zajęło stanowisko, że w myśl

art. 9 ustawy z dnia 20 września 1946 r. o planowaniu inwestycji oraz o planie sfinansowania inwestycji na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56/1946 r. poz. 318) wydatki z kredytów na inwestycje, otwartych do dyspozycji władz asygnujących, mogą być dokonywane w ciągu 3-ch miesięcy od skończenia okresu budżetowego, t. j. od 31 grudnia 1946 r. Niewyczerpane pozostałości mogą być zużyte w następnym okresie budżetowym na cele inwestycyjne, ustalone przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania na wniosek właściwego Ministra, zgodnie z art. 11 ust. 2 Ustawy Skarbowej z dnia 20 września 1946 r. na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50/1946 r. poz. 284).

Dział Urzędowy

ZAKAZ SPRZEDAŻY ALKOHOLU NA KOLEJACH

Ministerstwo Komunikacji zarządzeniem z dn. 5.XI.46 roku Nr 1—4—6/35/46 zarządza wprowadzenie w odniesieniu do wszystkich bufetów, kiosków i sklepów na stacjach kolejowych i poza stacjami w obrębie pasa wyłączenia kolejowego bezwzględny zakaz sprzedaży napojów alkoholowych (z wyłączeniem piwa).

W związku z tym Ministerstwo Komunikacji poleca natychmiast wezwać wszystkich dzierżawców wspomnianych wyżej przedsiębiorstw zarobkowych do podpisania dodatkowego oświadczenia do zawartych już umów, w którym dzierżawcy zobowiążą się do zaniechania sprzedaży napojów alkoholowych (z wyjątkiem piwa).

PRZEKAZANIE SAMORZĄDOWI TERYTORIALNEMU UPAŃSTWOWIONYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Ministerstwo Administracji Publicznej przypomina pismem swym z dn. 21.XII.1946 r., skierowanym do wojewodów, że w najbliższym czasie rozpoczyna swoje prace Komitet, powołany na podstawie art. 5 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 17) do rozpatrywania wniosków samorządu i spółdzielczości o przekazanie im upaństwowionych przedsiębiorstw.

Zainteresowane związki samorządowe mogą przesłać swoje zgłoszenia o przekazanie im upaństwowionych przedsiębiorstw bezpośrednio do wymienionego Komitetu, który zostanie utworzony przy Centralnym Urzędzie Planowania w Warszawie, ul. Senacka Nr 3A. Odpisy tych zgłoszeń należy przedkładać Ministerstwu Administracji Publicznej drogą służbową celem umożliwienia Ministerstwu zajęcia stanowiska odnośnie tych zgłoszeń i poparcia ich przez swego delegata w Komitecie.

NADLEŚNICZOWIE ZWOLNIENI O ODPOWIEDZIALNOŚCI W ŚCIĄGANIU ZALEGŁEGO PODATKU GRUNTOWEGO

W wyniku nieporozumień na tle stosowania podwyżki podatku gruntowego z art. 4 dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 73) w odniesieniu do gruntów administrowanych przez Lasy Państwowe, powstały zaległości w podatku gruntowym z tytułu tej podwyżki.

Obecnie — jak informuje Ministerstwo Leśnictwa — niektóre zarządy gminne przystąpiły do ściągania wraz z zaległą należnością podatkową dodatku za zwłokę podług zasad działu III dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. R. P. Nr 27,

poz. 173) i obciążąłyby obowiązkiem zapłaty tego dodatku nadleśniczych, wychodząc z założenia, iż oni są kierownikami przedsiębiorstw państwowych, co czyni ich osobiście odpowiedzialnymi za należności uboczne (art. 21 dekretu o zobowiązaniach podatkowych).

Praktyka ta w danym wypadku jest niesłuszna i powoduje zamieszanie w stosunkach służbowych administracji Lasów Państwowych, ponieważ zwłoka w spłacie podwyżki podatku gruntowego powstała tylko wskutek odmiennej interpretacji przepisów prawnych, a nie z winy nadleśniczych, którzy działali w myśl udzielonych im z góry instrukcji. Wobec powyższego nadleśniczowie powinni być — w myśl cytowanego wyżej art. 21 dekretu o zobowiązaniach podatkowych — zwolnieni od odpowiedzialności, a niesłusznie naliczony dodatek za zwłokę winien ulec odpisaniu.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 11.I.1938 o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16) w związku z przepisami art. 143 § 1 Kod. Post. Cyw. (Dz. U. R. P. Nr 112 z 1932 r. poz. 934) oraz art. 198 i 206 Kod. Post. Karn. (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 8, poz. 44) organa gminne, w miejscowościach, w których nie jest zorganizowane stałe doręczanie korespondencji pocztowej, obowiązane są doręczać pisma urzędowe organów wymiaru sprawiedliwości.

Stwierdzone zostało, iż niektóre zarządy gminne nie wykonywują jednak należycie powyższych obowiązków, co wpływa ujemnie na funkcjonowanie sądownictwa w zakresie wymiaru sprawiedliwości.

Z uwagi na to Ministerstwo Administracji Publicznej przypomina zarządom gminnym o obowiązkach nałożonych na organa gminne powyższymi przepisami oraz zwraca uwagę na konieczność ścisłego ich wykonywania. W szczególności należy zwrócić uwagę na konieczność terminowego przesyłania władzom wymiaru sprawiedliwości zwrotnych egzemplarzy zawierających pokwitowania odbioru przez strony pism.

Równocześnie należy przypomnieć, że sprawę wynagrodzenia gmin za doręczanie pism i wezwań sądowych regulują następująco rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości:

w sprawach cywilnych:

z dnia 17.XII.1934 r. o opłacie za doręczenie w sprawach cywilnych (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 972), zmienne rozporządzeniem z dnia 10.VII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 335) w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 27.II.1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 48).

w sprawach karnych:

z dnia 17.IV.1931 r. dotyczące taksy za doręczanie wezwań i innych pism sądowych w sprawach karnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 383), w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 27.II.1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 49).

AKCJA PRZECIW NISZCZENIU LASÓW, ZWIERZĄT I RYB

Minister Administracji Publicznej wobec otrzymywania nadal alarmujących wiadomości o niszczeniu lasów, zwierzyny łownej i ryb w wodach śródlądowych, ze względu na to, że wyniszczenie lasów przynosi szkody nie tylko Skarbowi Państwa, ale powoduje trwałe zubożenie Kraju i naraża zarówno obecne jak i przyszłe pokolenie na brak materiałów drzewnych dla wielu gałęzi przemysłu, jak i dla budownictwa, a także wpływa ujemnie na zmiany w opadach atmosferycznych, zarządził co następuje:

- 1) Należy przeprowadzić akcję uświadamiającą odnośnie w/w zagadnienia we wszystkich powiatach, gminach i gromadach oraz wciągnąć do współdziałania organizacje społeczne;
- 2) z okazji zjazdów i zebrań przedstawicieli życia gospodarczego, społecznego, władz samorządowych itd. omówić należy fatalne następstwa niszczenia lasów, zwierząt i ryb;
- 3) należy nakazać sołtysom zwołanie zebrań gromadzkich i poinformowanie ludności o skutkach wyniszczenia dobra narodowego, jakimi są lasy, zwierzęta i ryby, oraz podanie do wiadomości zebranych, że w stosunku do szkodników leśnych i kłusowników będą zastosowane surowe i najwyższe kary;
- 4) starostowie osobiście dołożyć wielki starań w celu nastawienia referentów karnych w kierunku szybkiego, sprawiedliwego i surowego nakładania kar za w/w wykroczenia;
- 5) odbyć się winny konferencje z kierownikami urzędów bezpieczeństwa, milicji obywatelskiej, administracji lasów państwowych, skarbowości, rad narodowych itd., celem skoordynowania wspólnych wysiłków w akcji przeciw niszczeniu lasów, zwierzyny i ryb.

Zwrócić należy przy tym uwagę, że rady narodowe poza akcją uświadamiającą mogą kontrolować, czy władze administracyjne i urzędy gminne dość energicznie i sprężysto tę walkę prowadzą.

WYKAZY I DRUKI DLA CELÓW PODATKOWYCH

Art. 110 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz.U.R.P. Nr 27, poz. 174) nakłada na zarządy gmin obowiązek prowadzenia dla celów podatkowych wykazów wszystkich osób, które na terenie gminy posiadają:

- 1) gospodarstwa rolne w rozumieniu przepisów o podatku gruntowym;

Nowe wydawnictwa

J. Klajnerman: **Nowy ustrój państwowy Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa, 1947 r. Poradnik Pracownika Społecznego. Str. 60, cena 5 zł.**

Wyszła z druku niezwykle pożyteczna broszura, omawiająca nowy ustrój państwowy Polski. Poszczególne rozdziały podają mechanizm funkcjonowania Sejmu, kompetencje Prezydenta R. P. i Rady Państwa, wymiar sprawiedliwości, prawa i wolności obywatelskie. Broszura zawiera ponadto tekst ustawy konstytucyjnej z dn.

2) nieruchomości
nieruchomo

Ponadto art.

ze posiadacze nieruchomości obowiązani są sporządzać corocznie w dwóch egzemplarzach na przepisany wzorzec wykazy, które winny zawierać: opis nieruchomości wraz ze spisem wszelkiego rodzaju lokali, znajdujących się w nieruchomości zarówno mieszkalnych, jak i przeznaczonych na inne cele, z podaniem co do każdego lokalu ilości izb, charakteru ich użytkowania, kwoty rocznego czynszu, należnego za rok ubiegły, oraz nazwisk i imion osób, zajmujących te lokale. Wreszcie osoby, zajmujące lokale (lokatorzy główni) w określonych wyżej nieruchomościach, obowiązane są sporządzać na przepisany wzorzec wykazy wszystkich osób zamieszkających w ich lokalach.

Wykazy powyższe potrzebne są zarówno organom Skarbu Państwa, jak i związkom samorządu terytorialnego dla celów podatkowych i dla celów statystycznych i — ze względu zwłaszcza na potrzeby statystyki — winny być wykonywane według jednolitych dla całego Państwa wzorów.

Poza tym wymiar podatków komunalnych, przewidzianych w dekreście z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 128) wymaga zastosowania szeregu druków i oparcie tych druków na jednolitych wzorach jest rzeczą ze wszelki miar wskazaną. Konieczność opracowania odpowiednich, jednolitych wzorów druków dla wymiaru podatków dotyczy specjalnie podatku gruntowego, który we wspomnianym wyżej dekreście uzyskał nową zupełnie strukturę i którego skomplikowany sposób wymiaru należy ułożyć duki mogą znakomicie ułatwić.

Mając powyższe na uwadze oraz licząc się z tym, że scentralizowane wydawnictwa druków pozwoliły na skalkulowanie możliwie niskich cen, Ministerstwo Apropiacji Publicznej wyraziło zgodę na podjęcie tej akcji pod nadzorem Ministerstwa przez Gospodarcze Zrzeszenie Samorządu Terytorialnego w Łodzi (ul. Kilińskiego 77). Zrzeszenie zobowiązało się — w miarę przydziału papieru po cenach sztynnych — zaspakajać wszystkie potrzeby związków samorządowych w zakresie ksiąg i druków i obecnie przystąpiło już do wykonania w odpowiedniej ilości 26 wzorów i formularzy, związanych z całokształtem prac wymiarowo-odwoławczych w zakresie trzech podatków komunalnych: gruntowego, od nieruchomości i od lokali; wzory tych druków zostały przejrane i uzgodnione w Ministerstwie Administracji Publicznej i w Ministerstwie Skarbu.

Zapotrzebowania na druki kierować mogą związki samorządowe bezpośrednio do Zrzeszenia Gospodarczego Samorządu Terytorialnego.

19 lutego 1947 r. (t. zw. „Mała Konstytucja“), wyciąg z Konstytucji 17 marca 1921 r., zawierające artykuły powołane w ustawie konstytucyjnej lutowej, deklarację Sejmu Ustawodawczego z 22 lutego 1947 r. oraz ustawę konstytucyjną o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lutego 1947 r.

Posiadanie tych tekstów oraz ich omówienia ułatwi pracę radnym w terenie, dlatego też rady narodowe powinny się zaopatrzyć w tę pożyteczną broszurę.

Od dnia 1 kwietnia „Rada Narodowa“ wychodzić będzie jako dwutygodnik o zwiększonej objętości. Cena n-ru zł. 15.— Prosimy powiatowe rady narodowe o uregulowanie należności za gminy. Prenumeratę należy wpłacać z góry. Rachunki zostaną rozesłane.

Adres Redakcji: Warszawa, Podchorążych 99, tel. 88-173.

Redaktor naczelny H. Kurkowska, przyjmuje interesantów codziennie 11 — 13.

Prenumerata 90 zł kwartalnie (+porto)

Konto PKO I — 707 Redakcja rękopisów nie zwraca.

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“, Warszawa, Srebrna 12.